

Verkiezingsprogramma 2017-2021

Tweede Kamerverkiezingen 15 maart 2017

De basis op orde !

De Vrijzinnige Partij presenteert het eerste eigen verkiezingsprogramma voor de Tweede Kamerverkiezingen. Met de inbreng van veel leden, betrokken vrijzinnigen en vrijzinnige ideeën vanuit de samenleving is dit programma de afgelopen maanden voorbereid en in themadagen bediscussieerd. Het ontwerp is aan alle leden via de ledenwebsite ter beoordeling voorgelegd. Na instemming en verwerking van diverse reacties en revisie-commentaren ligt dit verkiezingsprogramma nu voor u. Het is geen statisch document , maar een levend document. De eerste versie van 27 september 2016 ‘Fix the basics’ heeft ook veel verdiepende reacties opgeleverd. Het past bij de Vrijzinnige Partij om ook de eigen basis op orde te houden. Taalkundige, verduidelijkende en verdiepende inzichten zijn in deze versie 1.1. verwerkt. Het verkiezingsprogramma **De basis op orde** geeft voor de komende jaren inhoud aan de vrijzinnige politiek. Vrijzinnig als we zijn, niet als dogma, maar als basis om Nederland te kunnen herstellen.

Vrijzinnige politiek kent een lange traditie van vrijdenkers. Vrijzinnigheid staat voor een wijze van denken met als doel maatschappelijke oplossingsrichtingen te geven. Dit denken kenmerkt zich door een instelling van onafhankelijkheid, wars van dogma’s, van een open out-of-the-box-instelling, van innovatie en sociale betrokkenheid.
Kernpunt voor ons is om politiek weer terug te brengen naar waar ze voor bedoeld is: Een overheid, die de basis moet geven aan mensen om te kunnen samenleven. Centraal staat daarin de ruimte die mensen moeten hebben om zich te ontplooien, zodat zij vrij kunnen zijn. Hierin is voor ons een onvoorwaardelijk basisinkomen het fundament voor alle vrije mensen en dat leidt dan ook naar ons verkiezingsspeerpunt: **De basis op orde**.

Op 15 maart 2017 kunt u als kiezer uw voorkeur uitspreken. En laat die dag nu uitgerekend de Dag voor de Consumenten zijn. De macht ligt bij u. “Jij telt mee”. Uiteraard rekenen we dan op veel vrijzinnige steun , maar de weg er naar toe is voor ons net zo belangrijk als het doel. Om die weg te effenen, hebben we leden en donateurs nodig als onze wegbereiders. Doe mee, steun onze vrijzinnige politiek, word lid van de Vrijzinnige Partij via onze website www.vrijzinnigepartij.nl

Norbert Klein
Vrijzinnige Partij
lid Tweede Kamer der Staten-Generaal

INHOUD

Uitgave versie 1.1
27 september/17 december 2016

Vrijzinnige Partij

contact@vrijzinnigepartij.nl www.vrijzinnigepartij.nl

partijkantoor Suncourt Zonnehof 23 3811 ND Amersfoort

Basiswaarden voor vrijzinnige politiek

Mensen willen samen in vrijheid leven. Dit doen ze door autonoom te zijn en hun leven op een manier in te richten, zoals zij dat zelf willen. De macht, die de overheid uitoefent, moet beperkt blijven en slechts dienend zijn aan de vrije mens.

Vrijzinnigheid – door de dialoog aan te gaan en door dogma's te schuwen – is een universele menselijke eigenschap. Zij zit in de genen van de kritische mens, die de drijfveer van de westerse democratie is. Onze democratische rechtstaat en haar burgers hebben zich los geworsteld van hun eigen religieuze beperkingen. Vrijheid is belangrijk, maar het is essentieel dat die vrijheid gekoppeld is aan verantwoordelijkheidsbesef. Zonder dit besef kan vrijheid leiden tot schade aan mens, dier en milieu.

Kernpunten waar wij voor staan:

- gelijkwaardigheid van alle mensen: man en vrouw, ongeacht opleidingsniveau, afkomst, leeftijd, geaardheid en overtuiging;
- een seculiere samenleving, met scheiding van kerk en Staat: wij bieden ruimte voor godsdienstvrijheid en tevens de vrijheid om niet godsdienstig te zijn;
- zelfbeschikking over lichaam, geest/gedachten en leven;
- de principes van de rechtsstaat benaderd vanuit individuele rechtszekerheid;
- de realisatie van een daadwerkelijke machtenscheiding met wederzijdse controle en met gelijkwaardigheid vanuit het principe van de Trias Politica:
- het bestaan van vrije pers en het ontbreken van staatscontrole op de vrije meningsuiting.

Wij staan voor het volgende vrijzinnig politiek perspectief;

- het beschikbaar stellen van basisvoorzieningen, zoals een onvoorwaardelijk basisinkomen om zichzelf als vrij mens te kunnen handhaven en blijven ontplooien;
- samenwerking – ook op Europees en mondiaal niveau –, want dit geeft ruimte voor culturele verschillen in identiteit;
- vernieuwing in de Overheid door aandacht voor mens en medezeggenschap;
- verantwoordelijkheid nemen voor volgende generaties bij het maken van keuzes voor de fysieke omgeving en samenleving;
- representatieve democratie als meest acceptabele bestuursvorm met de taak de regering te formeren, te controleren en medewetgevend te opereren, met oog voor het algemeen belang.

Als vrijdenkend mens ben je aan jezelf verplicht te blijven onderzoeken of deze begrippen en toepassingen nog wel voldoen aan haar betekenis, en je ervoor in te zetten dat deze begrippen niet tot een dogma vervallen. Als volksvertegenwoordiger ben je aan de kiezers verplicht al deze zaken binnen de overheid te bewerkstelligen.

Het is onze politieke opdracht om er voor te zorgen dat de overheid ruimte geeft aan mensen zodat zij hun vrije, onafhankelijke en sociale levenshouding zelf inhoud kunnen geven.

In een welvarende maatschappij, zoals de Nederlandse, moet de samenleving zo ingericht zijn dat veiligheid, een gezonde leef- en werkomgeving, onderdak, zorg en voedsel voor al haar inwoners verzekerd is. Daarnaast is het van belang dat een ieder binnen de grenzen van zijn/haar mogelijkheden een verbindende rol in de maatschappij kan vervullen. Dat betekent ook de maatschappelijke erkenning van verscheidenheid en absolute waardering van het individu. Dat vereist tolerantie. Algehele waardering moet niet meer alleen in economische termen gedefinieerd worden, maar ook in maatschappelijke termen. Zo dient onbetaald (vrijwilligers)werk evenveel waardering krijgen als “betaald werk”.

Wij gaan uit van een positieve vrijzinnige levenshouding bij vrij denkende mensen, die vanuit eigen kracht zelf hun leven zin geven en deelnemen aan de samenleving.

Centraal daarbij staan:

- respect, verbondenheid, integriteit en onafhankelijkheid;
- Anderen, evenals hun opvattingen, worden gerespecteerd met als begrenzing de grondslagen van onze rechtstaat;
- Verbondenheid, zoals die tot uitdrukking komt in het bewust kiezen voor de saamhorigheid tussen mensen ondanks hun vele verschillen;
- Integriteit en betrouwbaarheid, zoals tot uitdrukking komt in gedrag, activiteiten en besluitvorming op basis van algemeen aanvaarde sociale en ethische normen.;
- Onafhankelijkheid in denken betekent creativiteit en ook buiten de bestaande kaders kunnen en durven treden;
- Wij staan voor de principes van de rechtstaat, waarbij de uitgangspunten worden gevormd door de democratische beginselen, gekenmerkt door een balans van macht en tegenmacht. Een overheid die wetgeving, controle, uitvoering en rechtspraak strikt gescheiden houdt en zo geen ruimte biedt aan machtsmisbruik, statusverheerlijking en zelfverrijking.

I. Leven en Geld

1. Het Onvoorwaardelijk Basisinkomen

Het basisprincipe

Nederland kent grondrechten. Een belangrijk sociaal grondrecht is het recht op bestaanszekerheid en op spreiding van welvaart. Dat is opgenomen in artikel 20 van onze Grondwet. De overheid heeft de taak dit recht te waarborgen.

Door betaald werk: de overheid is medeverantwoordelijk om het klimaat en randvoorwaarden te blijven scheppen, zodat mensen een baan kunnen hebben en hun talenten kunnen benutten. Door onbetaald werk, zoals vrijwilligerswerk en mantelzorg: de overheid is medeverantwoordelijk zodat ook deze waardevolle inzet voor onze samenleving mogelijk wordt en blijft.

In alle gevallen heeft de overheid de taak om tot op een bepaald minimaal niveau deze waardering te vertalen naar zekerheid over voorzieningen en behoeften. Het is onderdeel van de sociaal-economische zekerheid dat de overheid garandeert, dat iemand ondermeer onderdak, voedsel en kleding kan betalen. Deze zekerheid wordt in geld uitgedrukt met de formulering van het minimumloon en het beschikbaar stellen van bijpassende voorzieningen en regelingen. Dit minimale niveau dient voldoende en duurzaam voor de eerste levensbehoeften te zijn.

Het basisinkomen

De verschillen tussen arm en rijk, qua inkomen en vermogen, werden vanaf de jaren ’80 in Nederland (en elders) groot en in de jaren daarna alsmaar groter. De verdeling tussen arm en rijk wordt steeds onevenwichtiger in Nederland. Dat heeft gevolgen voor de sociale verhoudingen. Daarnaast zijn de economische crisis, de vele bezuinigingen die hierop volgden, en de steeds verdergaande automatisering en robotisering van grote invloed op de arbeidsmarkt. Steeds meer mensen zijn als ZZP-er aan het werk of gaan van de ene tijdelijke, flexibele, parttime baan naar de volgende. Een steeds groter wordende groep trekt het financieel niet meer. De overheid probeert met allerlei lapmiddelen mensen alsnog aan het werk te krijgen, waarbij degenen die het betreft (indirect) de boodschap meekrijgen dat zíj het probleem zijn en niet het systeem, waar we met ons allen in zitten. Op al deze verschillende signalen zullen we met een antwoord moeten komen. Het basisinkomen biedt daarvoor een oplossing.

De Vrijzinnige Partij streeft daarbij naar een omzetting van de Bijstand, AOW en andere uitkeringen in een onvoorwaardelijk basisinkomen (OBI) voor iedereen, die 18 jaar of ouder is en die in Nederland woonachtig en ingeschreven is, in de vorm van een directe uitbetaling.

Migranten zonder definitieve verblijfsvergunning ontvangen geen basisinkomen. In de periode daarvoor bestaan er de rechten, zoals in de laatste paragraaf staan opgenomen. Het voorgestelde basisinkomen is geen passief vangnet, maar een vorm van een persoonsgebonden sociaal budget; een budget dat als een "trampoline" kan werken voor de eigen maatschappelijke en persoonlijke ontplooiing.

Een basisinkomen geeft ruimte aan mensen om vrij te zijn; een zeer belangrijk uitgangspunt van vrijzinnige politiek! Mensen kunnen zo zelf kiezen, hoe zij hun leven vormgeven en inrichten.

De hoogte van het bedrag zal zo worden bepaald, dat mensen gestimuleerd worden om dit bedrag verder aan te vullen. Het bedrag is aan de andere kant wel hoog genoeg om mensen de vrijheid en keuzevrijheid te bieden om zelf hun leven vorm te geven. Het invoeren van een basisinkomen vraagt om maatschappelijk draagvlak. De exacte hoogte van het maandelijkse basisinkomen staat nog ter discussie. Om te starten kiest de Vrijzinnige Partij nu voor een standaard basisinkomen van € 800 per persoon per maand oftewel € 9.600 per jaar.

Hier horen wel enkele kanttekeningen bij. Zeker voor alleenstaanden is dit bedrag onvoldoende. Daarom wil de Vrijzinnige Partij (delen van) bestaande uitkeringen die momenteel uitstijgen boven het bedrag van het basisinkomen vooralsnog handhaven. Een directe invoering van het basisinkomen betekent voor samenwonenden in de AOW en alle samenwonenden met bijstandsuitkeringen een verhoging, die wij beschouwen als een rechtvaardige verhoging om het koopkrachtherstel ten opzichte van werkenden meer gelijk te trekken. In de toekomst zal dit bedrag mogelijk hoger worden vastgesteld, waardoor alle andere uitkeringen en toeslagen volledig kunnen worden afgeschaft. Dit zal een enorme vereenvoudiging zijn van de huidige sociale zekerheidsstaat. Voor iedereen geldt dan, dat de stress om de vaste lasten te kunnen betalen grotendeels wegvalt, waardoor mensen zich vrijer voelen om te kiezen voor datgene, waar zij echt voldoening uit halen. Vrijwilligerswerk, ZZP'er worden, of in loondienst, wat mensen ook gaan doen, het is met een basisinkomen daadwerkelijk hun eigen vrije keuze!

De financiering van het basisinkomen

Het voorstel voor een basisinkomen in 2018 van € 800 per maand houdt in dat er naast het basisinkomen een beperkt aantal inkomensregelingen zal blijven bestaan, zoals we die nu ook kennen. De hoogte van € 800 kan als een opmaat gezien worden naar een hoger basisinkomen, waardoor vervolgens alle uitkeringen, toeslagen et cetera. en de bijbehorende bureaucratie kunnen worden afgeschaft. De invoering zal een aanzienlijke vereenvoudiging in het sociale zekerheidsstelsel opleveren met grote besparingen. Hier is het nu echter nog te vroeg voor.

Door te kiezen voor geleidelijke invoering houden we de weg naar het doel toe open.

In onze gekozen uitwerking zullen de kosten per jaar ongeveer € 130 miljard bedragen.

Daar staan aanzienlijke besparingen tegenover. Ook maken we in dit verkiezingsprogramma diverse politieke keuzes, met financiële besparingen of juist verhogingen van overheidsinkomsten, die onze basis repareren zoals ons voor ogen staat in 'De basis op orde'. Dit maakt de invoering van een basisinkomen betaalbaar. In bijlage 1 is een tabel opgenomen met een richting voor een financiële uitwerking, waarin zowel de voordelen, economische effecten als ook maatschappelijke keuzes volgend uit ons verkiezingsprogramma zijn opgenomen.

In het kort betekent dit:

- ✓ een basisinkomen van € 800 per maand, € 9.600 per jaar;
- ✓ dat de bestaande toeslagen blijven nog tot het basisinkomen hoger kan worden.
- ✓ dat er gestreefd wordt naar invoering vanaf 2018;
- ✓ dat het basisinkomen fungeert als springplank om als mens vrij te kunnen leven;
    - Eenvoudig en simpel: een onvoorwaardelijk basisinkomen voor iedereen boven de 18 jaar, woonachtig en ingeschreven in Nederland;
    - dat voor kinderen de huidige kind-regelingen als basis behouden blijven;
- ✓ dat voor samenwonende gepensioneerden de AOW direct vervangen wordt door het basisinkomen waardoor koopkrachtherstel ontstaat;
- ✓ dat de kostendelersnorm afgeschaft wordt;
- ✓ dat de bijstand en AOW direct vervangen worden door een maandelijks onvoorwaardelijk basisinkomen van € 800, met voor alleenstaanden een toeslag een nieuwe toeslag als tegemoetkoming voor het verschil t.o.v. de op te heffen Bijstand en AOW , zodat ook voor hen hun koopkracht behouden blijft of nog iets toeneemt.

2. Arbeid en zelfstandig ondernemerschap

De Vrijzinnige politiek gaat uit van de positieve gedachte, dat ieder vrij mens zelf zijn economische waarde optimaal wil inzetten. Verschillen in sociale solidariteit tussen inkomen uit dienstbetrekking of uit zelfstandig ondernemerschap worden opgeheven. Gekunstelde constructies met maximale inkomens in de private sector zijn strijdig vanuit dit vrijzinnig perspectief. Mensen die veel verdienen betalen een extra bijdrage aan de samenleving in de vorm van hogere belastingen. Voor publiek gefinancierde organisaties, zoals de overheid, het onderwijs en de zorg, steunen wij de maximeringen van het topinkomen om graaicultuur ten koste van het publiek belang tegen te gaan.

Maatschappelijke verschillen tussen betaald en onbetaald werk wijzen wij af. Een betere waardering en positionering van onbetaald (vrijwilligers)werk is noodzakelijk.
De kracht van mensen is, dat zij zelf aan hun eigen leven inhoud geven.

De Vrijzinnige Partij vindt, dat die zelfstandigheid het uitgangspunt is in het voorzien van je levensonderhoud met als zekerheid een basisinkomen, waarop je verder bouwt aan je leven. Mensen kunnen hun talenten, kennis, menskracht uitoefenen door een contractrelatie aan te gaan met een werkgever als werknemer of een contractrelatie aan te gaan met een opdrachtgever of klant. De vrije keuze van mensen om als zelfstandig ondernemer te werken wordt door de Vrijzinnige Partij sterk gesteund. Vrije mensen maken vrije keuzes. Helaas worden zelfstandigen zonder personeel steeds meer weggezet als asociale werkers, omdat door hen minder sociale verzekeringspremies betaald worden. Of omdat zij werknemers uit hun baan zouden verdringen. Dat is het klassieke denken in tegenstellingen, wat wij afwijzen. Net als het idee om iedereen een vaste baan te geven, want dat betekent terug naar 50-60 jaren politiek van de vorige eeuw. ZZP-ers, bij voorkeur met het basisinkomen, geeft meer toekomst voor de maatschappij. De hoeveelheid werk blijft of wordt zelfs door creativiteit, ondernemerschap en innovatie meer. Vrijzinnig denken gaat uit van eigen ontplooiing en niet van schijn-beschermingsconstructies. Iedere werknemer kan zijn baan immers verliezen. Zelfstandig ondernemerschap betekent dus ook vrije keuzes maken om al dan niet personeel in dienst te nemen. Een geforceerd stimuleringsbeleid om zzp'ers aan medewerkers te helpen lijdt aan klassiek denken over arbeid. Daarom vinden wij dat zzp-ers, juist als zij zonder personeel blijven, gewaardeerd moeten worden. Zo zijn wij voor het behoud van de zelfstandigenaftrek, zolang het basisinkomen nog niet ingevoerd is. Verder beschouwen wij het systeem van modelcontracten (DBA) een overbodige juridisering van het ZZP-schap. De VAR-verklaring "Winst uit Onderneming" gekoppeld aan de IB-aanslag met controle is voldoende.

Een sterk geërodeerd arbeidsmarktinstrument zijn de CAO's. Het basisprincipe om als werknemers en werkgevers afspraken te maken is goed. Helaas lijkt door institutionalisering van sociale partnerorganisaties met bovenaf opgelegde arbeidsvoorwaarden de CAO's geen recht meer te doen aan de basale uitgangspunten van betrokkenheid en aansluiting bij de betreffende mensen. Tekenend is, dat, wat betreft de maatwerkmogelijkheden tussen werknemer en werkgever in het bijzonder in het MKB, te weinig aandacht gegeven wordt aan de individuele keuzevrijheid, bijvoorbeeld in de CAO's à al carte

De recente arbeidsmarktwetten zijn faliekante mislukkingen: de Participatiewet, de zogenaamde flexwet Werk en Zekerheid. Maar dit geldt ook voor de wettelijk verplichte loondoorbetaling bij ziekte met re-integratie eisen.

We wijzen hierbij ook op de vreemde eis dat de werkgever voor zijn zieke werknemer ook bij andere werkgevers werk moeten zoeken. De doelen van deze wetten worden niet gehaald. Het inzicht, dat de doelen ook niet behaald kunnen worden, wint terrein. De genoemde wetgeving moet wat de Vrijzinnige Partij betreft meteen op de schop en grotendeels ingetrokken worden, zelfs nog voordat het onvoorwaardelijk basisinkomen, OBI, wordt ingevoerd.

3. Pensioenen

De Vrijzinnige Partij kiest voor een pensioenstelsel in de vorm van een individueel aanvullend inkomen bovenop het basisinkomen. Dat pensioen-basisinkomen is nu nog de AOW. Wij willen de AOW vervangen door het Onvoorwaardelijk BasisInkomen.

Daarop vooruitlopend willen we de AOW flexibiliseren. De verhogingen van de AOW zijn nu gekoppeld aan gemiddelde levensverwachtingen. Dat is een merkwaardig systeem, omdat niemand een gemiddelde is en daar dus ook geen rekening mee kan houden. De AOW-spilleeftijd wordt vastgezet op 67 jaar. Vervolgens zouden mensen volgens de Vrijzinnige Partij de keuzevrijheid moeten krijgen om vijf jaar eerder of vijf jaar later met pensioen te kunnen gaan. Daarom pleit de Vrijzinnige Partij voor een flexibele AOW-ingangsdatum.

Flexibilisering van ons pensioenstelsel betekent dat aanvullende pensioenrechten ook aan de deelnemer toegekend moeten worden, die vervolgens ook de ingangsdatum van het pensioen zelf kan bepalen. Solidariteit binnen leeftijdsgroepen (cohorte premieopbouw), onafhankelijkheid van de arbeidsverhouding en een betere balans tussen rechten en plichten van individuele deelnemers en die van een pensioenfonds, vormen de uitgangspunten voor een waardevast pensioenstelsel. Een solide opbouw van het vermogen tot een verantwoorde dekkingsgraad is alleen acceptabel, indien er meer ruimte komt voor afwegingen tot indexering als maatwerk per pensioenfonds. De Vrijzinnige Partij kiest voor een solide basis voor de pensioenopbouw door uit te gaan van een vaste rekenrente van 3%, met een op leeftijd gebaseerde progressieve premie. Te hoge buffers worden afgewezen, omdat die een waardevast pensioen en het inhalen van jarenlange achterwege gebleven indexaties in de weg staan. In bijlage 2 laten we zien dat de keuze van de Vrijzinnige Partij een sociale en solidaire keuze is. De gepensioneerden van nu kunnen op versterking van hun inkomen rekenen. De gepensioneerden van morgen mogen er op vertrouwen dat hun bijdrage ook aan hen ten goede komt.

Pensioenfondsen zijn gericht op het zorgen voor voldoende kapitaal om aan de verplichtingen tegenover de deelnemers te kunnen voldoen. Invoering van door de overheid opgelegde verplichte investeringen aan pensioenfondsen wijzen we af.

Pensioenfondsen, omdat zij maatschappelijke ondernemingen zijn, moeten transparantie over hun beleggingsbeleid geven.

Verplichte deelname aan een pensioenfonds, zoals bepaald in een CAO van een specifieke beroepsgroep, kan alleen plaats vinden, wanneer de pensioendeelnemer een democratisch recht heeft op verantwoording en bijsturing. De vrije mens behoort ook de vrijheid te krijgen zijn eigen pensioen te regelen.

Het pensioenstelsel in Nederland is in de basis een afspraak tussen werkgevers en werknemers om het staatspensioen (nu de AOW, straks het basisinkomen) aan te vullen, waarbij de randvoorwaarden door de overheid vastgesteld worden. Dat betekent tevens, dat wij iedere bemoeienis met ons pensioenbeleid vanuit de Europese Unie afwijzen

4. Belastingen nationaal

Vanuit ons streven naar een rechtvaardige inkomensverdeling kiezen we voor een progressief belastingstelsel, wat wil zeggen, dat degenen die het minst verdienen het minst zouden moeten betalen. In lijn met het streven naar een basisinkomen wordt inkomen tot een bedrag, dat voor primaire levensbehoeften noodzakelijk is, vrijgesteld van belastingen. Gelijktijdig worden alle andere inkomensafhankelijke regelingen afgeschaft. Inkomenspolitiek mag alleen door de Rijksoverheid gevoerd worden via het belastingstelsel met progressieve schijven. Door invoering van een nieuw toptarief voor inkomens boven de zogenaamde Balkende-norm worden excessen tegen gegaan.

Onderstaande tabel geeft dan het navolgende beeld. Door invoering van een belastingvrije voet van € 9.600 (het basisinkomen) zullen de andere schijven t.o.v. de huidige situatie een hoger percentage kennen.

Schijf	belastbaar inkomen	percentage
0	9600 (basisinkomen)	0%
1	Van € 9.601 t/m € 24.000	37%
2	Van € 24.001 t/m € 34.000	40 %
3	Van € 34001 t/m € 66.000	45 %
4	€ 66.001 t/m € 229.000	55 %
5	vanaf € 229.001	65 %

Belastbaar inkomen is het inkomen boven de € 9.600 minus de mogelijk van toepassing zijn vrijstellingen voor vermogensopbrengst (€ 1.000) en/of inkomen uit arbeid (€ 2.400)

Vrijstellingen voor inkomstenbelasting

We kiezen voor het afschaffen van de box 3 belasting: de vermogensrendementheffing. Belasting betalen over spaargeld wijzen we af. Dit is namelijk een vorm van belasting op werk uit het verleden, waarover immers al eens inkomstenbelasting betaald is.

Een maatschappelijk aanvaardbare, eerlijke belasting is de 'meerwaarde belasting'. Hierbij valt positief geëffectueerde winst en daarmee de gerealiseerde meerwaarde op vermogen onder box 1, belasting uit inkomen en winst'. Negatief geëffectueerd verlies leidt tot een te maximeren compensabel verlies. Het gaat om een belasting die je betaalt als je beursgenoteerde aandelen verkoopt met een waarde boven de € 50.000,--. De Vrijzinnige Partij wil dat beleggers 30 procent van de meerwaarde afstaan als ze hun aandelen binnen het jaar opnieuw verkopen. Wie zijn aandelen langer behoudt, betaalt elk jaar wat minder belasting, zodat wie na 15 jaar verkoopt nog zo'n 7,5 procent meerwaardebelasting moet betalen.

Het sparen wordt gestimuleerd door de behaalde rendementswinst tot € 1.000 belastingvrij te laten zijn. Om ook arbeid te stimuleren geldt een belastingvrijstelling voor inkomen uit arbeid tot €2.400. Op deze manier zal werken altijd lonend zijn.

Voor de geheel af te schaffen oude hypotheekrenteaftrek geldt een overgangsperiode om mensen zekerheid te geven en de huizenmarkt niet te belasten met "onder water staande"-huizen ten gevolge van de afschaffing. Er komt een snellere afbouw van de hypotheekrenteaftrek door een eenmalige korting van het aftrektarief van 35%.

De Vrijzinnige Partij gaat tegelijkertijd wel een nieuwe "groene hypotheekrente-aftrek" invoeren: een fiscale beloning voor huizenbezitters die geen individueel CO2-uitstotend woon-werkverkeer veroorzaken en niet bijdragen aan de spitsverkeersdrukte door in de buurt van hun werk (inkomen voor de Inkomstenbelasting) te gaan wonen (binnen straal van 10 kilometer). Dit geldt ook voor mensen zonder auto's op hun naam die dan naar hun werk lopen of van het Openbaar Vervoer of fiets gebruik maken.

"Goede doelen"-steunen wordt nu gesubsidieerd door de giftenaftrek. Het leidt tot de merkwaardige situatie, dat iedere belastingbetaler die geen aftrek heeft, mee betaalt aan deze giftenaftrek. Bovendien is het hypocriet dat iemand fiscaal gestimuleerd wordt om een goed doel te steunen. Een goed doel steun je met je hart en niet omdat dat fiscaal aantrekkelijk is. Dit kan betekenen dat "goede doelen" minder geld ontvangen. Dat moet (gedeeltelijk) gecompenseerd worden, omdat het op zijn minst discutabel is, dat de overheid verdient aan goede doelen met de BTW die goede doelen-organisaties betalen over hun uitgaven. Daarom willen wij, dat niet-commerciële goede doelenorganisaties wel BTW kunnen terugvorderen bij de Belastingdienst.

Het belasten van vermogensoverdracht moet worden gewijzigd, niet de schenker maar de ontvanger van schenkingen dient de belasting te betalen. Alle vermogensoverdrachten, iedere ontvangen schenking, worden vrij tot een basisbedrag van € 3.000 (nu € 2122) per volwassenen en per kind € 10.000 (nu € 5304).

De eenmalige verhoogde schenkingsvrijstelling tot 40 jaar komt te vervallen. Wel blijven specifieke schenkingsvrijstellingen voor aankoop eerste woning of dure studie in stand. Specifieke schenkingsvrijstellingen voor aankoop eerste woning worden niet in stand gehouden als de groene hypotheekrenteaftrek er komt. En zodra het Basisinkomen wordt ingevoerd vervalt ook de voor dure studies specifieke schenkingsvrijstelling. Boven de vrijstellingen wordt de overdracht uniform belast tegen een vast tarief van 15% vanuit het gelijkheidsbeginsel.

Sterftax moet uit gaan sterven. Eerstelijns erfgenamen (partner, kinderen) worden volledig vrijgesteld van erfbelasting tot een bedrag van 1 miljoen euro.

Niet alleen zal een rechtvaardige inkomstenbelasting werk laten lonen, ook winstgevende bedrijvigheid blijft belangrijk om de arbeidsinspanningen binnen bedrijven te laten lonen.

5. Belastingen internationaal

Belasting ontduiken is strafbaar en moet hard aangepakt worden. Belasting ontwijken is legaal en een logisch gevolg van niet op elkaar afgestemde regelgeving. Globalisering betekent dat Nederland geen eilandje is. Maar belastingontwijking gaat altijd ten koste van de belasting-opbrengst van het land waar dat ontweken wordt. Een ratrace to the bottom wat betreft belastingontwijking kan alleen in internationaal verband, om te beginnen op Europees niveau, een halt toe worden geroepen. De vraag is daarbij, of wij de regels zo moeten veranderen dat ontwijking onaantrekkelijk is, of niet meer mogelijk is. Zolang er landen met verschillende belastingregels bestaan, zullen er verschillen zijn. Een voorbeeld hiervan is Nederlanders die in Duitsland tanken, en daarmee de hoge Nederlandse accijnzen ontwijken. Dit gaat ten koste van Nederlandse bedrijven en kan opgelost worden door uniforme Europese accijnstarieven. "Nederland - Belastingparadijs" kan alleen ontstaan door onze Nederlandse regels en belastingdeals, zogenaamde "rulings".

De Vrijzinnige politiek wil die verschillen kleiner maken, zodat belasting betalen eerlijker zal worden. Wel houden we vast aan het rechtszekerheidsuitgangspunt "afspraak = afspraak". Ook moet het wegsluizen van winsten om belasting niet te hoeven betalen tegen gegaan worden door heel strikt uit te gaan van het bronbelasting-principe "waar je verdient, betaal je belasting"

Gewoon terug naar de basisuitgangspunten van eerlijk belasting betalen om zo onze collectieve voorzieningen in ons aller belang te kunnen bekostigen.

6. Geldstelsel

In ons huidige geldstelsel zijn we echt de basis uit het zicht verloren. De opdracht aan de overheid is in ons grondwetsartikel 106 helder verwoord: onze wetten moeten het geldstelsel reguleren. Dus pleiten wij voor meer controle en toezicht op systeembanken, andere financiële instellingen en de financiële markten, volgens ons principe om de basis op orde te krijgen.

De Vrijzinnige Partij pleit voor de invoering een financiële transactiebelasting (FTT). Deze nu BTW-vrije transacties in veel producten, die partijen doen op de financiële markten worden belast met een beperkte transactiebelasting. Deze belasting wordt verplicht ingehouden door de bank via wie de transactie wordt gedaan op vergelijkbare wijze als de BTW. Degene die hem deze aandelen verkoopt zal hetzelfde moeten betalen.

Geldschepping dient plaats te vinden in het algemeen belang en op een transparante wijze, die democratisch te verantwoorden is. Als onderpand voor geldschepping kunnen zowel materiële zaken dienen (infrastructuur, gebouwen etc) als immateriële zaken (zorg, onderwijs, politie etc). Er moet volledig anders gedacht worden over wat geld is: het is een middel om waardeoverdracht eenvoudig mogelijk te maken.

Nu wordt het ingezet om de korte-termijn winst van banken te dienen. Private banken moeten terug naar hun smeerolie-functie voor de economie en de geldcreatie komt volledig in handen van de overheid. De aandelen van de SNS bank blijven in handen van de Staat.
Bij alle betaalpunten zoals in winkels en bij betaalautomaten moet de mogelijkheid blijven bestaan om met contant geld, de wettig betaalmiddelen, te betalen.

Het wordt banken niet langer toegestaan om een vergoeding te vragen voor het gebruik van contant geld door bedrijven. Nieuwe initiatieven zoals een coöperatieve Blije Bank, de Social Trade Organisation, parallelle betalingsmiddelen zoals lokale muntinitiatieven of een depositobank verdienen een kans.

7. De Euro

De afhankelijkheid van de Euro is te groot geworden. Dat vertaalt zich in het bijzonder in de instelling van het Europees Stabiliteitsmechanisme (ESM) waarmee EU landen in feite de Europese banken, die in een crisis verkeren, proberen te redden. Aan de andere kant biedt de Euro ook voordelen waar het gaat om het betalingsverkeer binnen de Eurozone landen. De Vrijzinnige politiek kent geen misplaatste historische sentimenten naar de gulden. We laten de Euro bestaan. Zodra het individuele vertrouwen in de Euro afneemt moet een bankrekening op elk moment omgezet kunnen worden naar een andere valuta eenheid of omgekeerd. Op deze manier is ons geld niet meer afhankelijk van één enkele valuta, zoals de Euro.

8. Duurzame economie

De huidige samenleving wordt gekenmerkt door hypes die elkaar in hoog tempo opvolgen, door vluchtig leven, door snel geld verdienen, door winst op korte termijn en tot slot meer door kwantiteit dan kwaliteit. Het huidige economisch systeem creëert zeepbellen. Als deze uit elkaar spatten dan wordt de wereld geconfronteerd met relatief kortstondige of, zoals nu, langdurige recessies. Het gevolg is werkloosheid en een tweedeling in de samenleving tussen rijk en arm.
Dit gebeurt, terwijl we in één van de rijkste landen van de wereld leven. Dit besef moet ook leiden tot het inzicht, dat naarmate het bruto binnenlands product blijvend minder groeit, herverdeling van het nationaal inkomen essentieel is om kwaliteit van leven voor iedereen duurzaam te realiseren.
De op zich terechte focus op hergebruik van producten (circulaire economie) is maar één kant van de medaille.

Het leidt de aandacht af van de andere kant, namelijk dat we ook in immateriële zin in een wegwerpmaatschappij leven. Duurzaamheid betekent daarom goed omgaan met onze grondstoffen en rekening houden met de effecten van onze besluiten voor volgende generaties. Maar duurzaamheid betekent ook zorg voor mensen en aandacht voor zingeving.

Ons economisch beleid zal uitgaan van gematigde groei gericht op het waarborgen van continuïteit passend bij onze open economie in plaats van ongebreidelde groei, moordende competitie en verslindende consumptie. Het gemeenschappelijk belang dat gelegen is in de toekomst van volgende generaties, vraagt om een beheerste groei als middel voor welvaart en welzijn gericht op duurzaamheid en innovatie. Duurzaamheid betekent dat we in ons beleid rekening houden met de gevolgen daarvan voor volgende generaties.
Duurzaamheid betekent ook maatschappelijk verantwoord ondernemen. Uitputting van de natuurlijke hulpbronnen wordt bestreden en voorkomen. Innovatie betekent een open creatieve bedrijfscultuur, die leidt tot nieuwe technieken, nieuwe producten en nieuwe diensten gericht op duurzaamheid.

De transitie naar een circulaire en duurzame economie houdt een gerichtheid in op het creëren van waarde en kwaliteit met een evenwicht tussen welvaart, welzijn en onze leefomgeving.

De neoliberale economische politiek van de afgelopen jaren betekende het recht van de rijkste. Kapitalisme als klassiek neoliberaal geloofsartikel wijzen wij af, omdat dit economisch model niet enkel democratische regeringen onderwerpt, maar ook ons denken in een houdgreep heeft.

De overheid staat nu teveel in dienst van de economie en de financiële instellingen, wat ten koste gaat van het algemeen welzijn. Dit leidt tot uitwassen die tegengegaan moeten worden.

Voorbeelden daarvan zijn: De chemische industrie veroorzaakt milieurampen (zowel internationaal, als in Nederland; denk hierbij aan Teflon, pesticides, asbest). De tabaksindustrie ondermijnt als jarenlang willens en wetens de volksgezondheid. De frisdrank industrie houdt ons verslaafd aan suiker. Slavernij en kinderarbeid bij kledingproducenten worden mogelijk, doordat kledingketens deze kleding blijven aanbieden.

Daarom kiest de Vrijzinnige Partij voor een harde aanpak: eigenaren en management van bedrijven die ecocide plegen dienen zwaar gestraft te worden, te vergelijken met een straf voor misdrijven tegen de menselijkheid.

9. Staatsfinanciën

Gezonde staatsfinanciën moeten de overheid in staat stellen om op te komen voor onze basisvoorzieningen volgend uit de grondrechten. Verkeerd bezuinigen, vooral wanneer er jaar op jaar al bezuinigd is, is destructief voor onze basisvoorzieningen. Deze basisvoorzieningen moeten juist zekerheid aan mensen geven. Daarbij is een voorziening herstellen kostbaarder dan de balans bewaren. Als volksvertegenwoordiging moet je grenzen blijven stellen tot hoever deze cijfermatige druk ruimte krijgt en kiezen voor de immateriële waarde van het onderwerp. Wanneer wij als Nederland boven onze stand leven, moet er worden bekeken, wat we niet nodig hebben, terwijl we wel effectief blijven uitvoeren wat we wel nodig vinden. Wij hebben gezien dat voorzieningen een bezuinigingsdoelstelling kregen, zonder afweging of het beleidsmatig überhaupt wel mogelijk is (voorbeeld boekhoudkundige efficiency korting aan gemeenten en instellingen) of dat het herstel van de bezuinigingseffecten niet meer kost (voorbeeld in de jeugdzorg).

10. Innovatie

Vrijzinnige politiek geeft ruimte aan vrijzinnig ondernemerschap, welk gekenmerkt wordt door out-of-the-box denken, innovatie en durf. Nederlandse bedrijven kunnen zich vanwege het hoge Nederlandse kennis- en wetenschapsniveau onderscheiden in creativiteit, innovatie en daadkracht. Daarmee stimuleren zij mensen om talenten in te zetten en dientengevolge stimuleren zij onze economie. Innovaties ontstaan veel bij het MKB. Die erkenning moet ook vertaald worden in het innovatiebeleid van de overheid: activerend in plaats van remmend. Met de introductie van een integrerende staatssecretaris voor Innovatiebeleid worden door alle beleidsvelden en heilige huisjes heen belemmerende procedures, regelgeving, overlegorganen, betutteling en bureaucratie aangepakt.

In het bijzonder verdienen startups steun. waarbij zij de beschikking krijgen over tijdelijke gratis bedrijfshuisvesting. Door hun basisinkomen kunnen de mensen achter de startups in alle vrijheid nieuwe economische activiteiten ontplooien. Daarnaast moet ook meer synergie tussen bedrijfsleven en innovatief onderzoek een kans krijgen. Oneigenlijke concurrentie of kennisbescherming door publiek gefinancierde instellingen wordt tegen gegaan. Door versterking van het fiscaal instrument "innovatiebox" wordt ook het Research & Development-werk van grote ondernemingen gestimuleerd. Daardoor blijft Nederland internationaal een vooraanstaande positie behouden en kunnen spin-offs hiervan profiteren.

II. Persoonlijke ontwikkeling en Welzijn

11. Onderwijs, Kennis en Leven lang leren

Voor het onderwijs betekent de vrijzinnige politiek een "basis op orde"-beleid, dat gericht is op een forse verhoging van het kennisniveau van iedereen om zo het doel "Nederland kennisland" waar te kunnen maken. Voor studenten betekent dit, dat het collegegeld, de studiekosten en de studenten Ov-kaart volledig door de overheid worden betaald. Voor de kosten van levensonderhoud krijgt de student het basisinkomen. Hierdoor kan het studievoorschot-systeem afgeschaft worden. De Vrijzinnige Partij zet zich in voor een echt leven-lang-leren beleid. Dat betekent dat iedereen ongeacht de leeftijd betaalbaar toegang moet houden tot onderwijsinstellingen. De leeftijdsgrens van 55 jaar in het stimuleringsprogramma Leven Lang Leren wordt afgeschaft.

Kennis gaat daarbij niet alleen over cognitieve kennis, maar ook over praktische ambachtskennis. Toelatingsexamens zijn alleen acceptabel als aanvulling op het behaalde diploma en als herhalingstoets voor al geleerde kennis en vaardigheden. Pas dan kunnen deze toelatingsexamens breed ingezet worden voor het gaan volgen van vervolgonderwijs. De Vrijzinnige Partij kiest voor mensgericht onderwijs in kleinschalige onderwijsinstellingen passend bij de menselijke maat.

Vrijzinnige politiek staat voor onderwijs, op de wijze waar onderwijs oorspronkelijk voor bedoeld is: jonge mensen een basis voor hun eigen ontplooiing geven. Bureaucratie moet verdwijnen. Telkens nieuwe regelgeving legt onbedoeld druk op (kleinere) schoolbesturen en op de menselijke maat van het onderwijs. Denk hierbij aan de ongewenste effecten van een nieuw bekostigingsstelsel en de transitievergoeding ("voorheen gouden handdruk") en de WWZ-bepalingen met nadelige effecten voor vaak noodzakelijke invalleerkrachten. De invoering van een praktijkeffectrapportage op nieuwe wet- en regelgeving kan aan het tegengaan van ongewenste effecten bijdragen.

Centraal in het onderwijs moet de leraar staan. Een gemotiveerde, goed opgeleide, goed betaalde, enthousiaste leraar inspireert en stimuleert leerlingen om het beste uit zichzelf te halen. Leraren vervangen we niet door robots of I-pads. Veilige nieuwe technologie wordt ingezet om leraren kansen te geven leerlingen te laten excelleren, ieder op haar of zijn niveau. Ook kinderen met beperkingen schrijven we niet af door ze "bezigheidstherapie" te geven. We geven hen juist kansen door nieuwe methodes, die speciaal voor hen ontwikkeld zijn, toe te passen.

Scholen staan midden in de samenleving, een samenleving van allemaal verschillende mensen met verschillende achtergronden. Vrijzinnige politiek betekent verbinden en daarmee vrijheid van onderwijs en het bevorderen van diversiteit in alle geledingen.

De Vrijzinnige Partij wil dat in het middelbaar onderwijs en het beroepsonderwijs meer tijd en ruimte wordt ingericht voor de groei naar volwassenheid. Belangrijke thema's zoals maatschappelijke betrokkenheid, zingeving, hoe om te gaan met gewetensvragen en verleidingen om je heen, omgaan met geld kunnen jongeren helpen zich te ontwikkelen tot gelukkige en vrije mensen. De neiging om genotsmiddelen of verslavende middelen te gaan gebruiken kan daarmee verminderd worden. Omdat het gaat om de lichamelijke en geestelijke gezondheid van jongeren horen ook zorgverzekeraars hierin een actieve rol te spelen door het vergoeden en stimuleren van activiteiten die de gezondheid en het welzijn van jongeren bevorderen, inclusief preventieve maatregelen.

12. Vrijheid van onderwijs

Het stichten van nieuwe scholen is momenteel aan levensbeschouwelijke stromingen verbonden. Ook zorgt de stichtingsnorm ervoor, dat burgerinitiatieven in de praktijk niet veel ruimte krijgen. De Vrijzinnige Partij pleit voor snelle invoering van het wetsvoorstel Ruimte voor Nieuwe Scholen. Daarnaast is het van groot belang dat er een garantie is, dat een laatste school van een specifieke denominatie in een dorp of wijk niet gedwongen wordt opgeheven.

Voor het basisonderwijs geldt het schijnbaar logische uitgangspunt: geef alle kinderen het onderwijs waar ze recht op hebben. Helaas wordt dat met de bureaucratisering als gevolg van scholenfusies ondermijnd. Goed kindgericht onderwijs betekent ook dat het belang van een zorgvuldige overgang van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs erkend wordt. Een zorgvuldige overgang van basis naar voortgezet onderwijs beïnvloedt de toekomst van een kind positief. De voortdurende discussie over de voor- en nadelen van de keuze voor het voortgezet onderwijs in relatie tot het basisschooladvies, een (verplichte) eindtoets en een verlengde brugperiode in heterogene en/of homogene brugklassen (vroegselectie) dragen hier niet aan bij. De Vrijzinnige Partij wil aan deze discussie een einde maken door allereerst een breed gedragen onderzoek naar de voor- en nadelen van genoemde thema’s te initiëren. Vervolgens moeten er bindende afspraken gemaakt worden met alle betrokkenen, waarbij het belang van het kind voorop staat. De mogelijkheden van basisonderwijs en voortgezet onderwijs onder één wettelijk dak maken deel uit van dit onderzoek.

De Vrijzinnige Partij is voorstander van een eigentijds curriculum waardoor vernieuwingen in vakken en examinering mogelijk worden. Nieuwe eindtermen in het kader van Ons onderwijs 2032 zijn slechts zinvol bij een aantoonbare brede steun van de beroepsgroep (de leraren) de vervolgopleidingen en het bedrijfsleven. De opleidingen zullen hierop aangepast moeten worden. Scholen (bestuur, leraren, ouders en leerlingen) moeten zelf vrij invulling kunnen geven aan hun curriculum, zoveel mogelijk gericht op de individuele leerling.

Basisprincipes als tolerantie en respect dragen bij aan (internationale) verdraagzaamheid. Aandacht in het onderwijs voor vreemde talen, cultuur en internationalisering versterkt (internationaal) burgerschap. De Vrijzinnige Partij pleit ervoor dat (internationaal) burgerschap en internationalisering structureel op scholen aan bod komt als onderdeel van het totale onderwijsprogramma.

13. Cultuur

Cultuur is als adem voor de samenleving: het is niet tastbaar maar onontbeerlijk voor mens en geest. Cultuur is daarom ook een basisvoorziening en geen consumptiegoed, waarvoor de markt leidend is. Wij zijn voor een vrijzinnige en pluriforme cultuurpolitiek. De samenleving als geheel en in het bijzonder de overheid heeft hier een actieve rol te vervullen. Ook hierin geldt: de basis op orde: alle musea worden voor iedereen tot 25 jaar gratis. Daarboven kan iedere burger de museumjaarkaart gratis aanvragen.
Er bestaat ook een vorm van cultuur die zich niet commercieel uit, maar wel van belang is voor de identiteit van een open samenleving. Het neoliberalisme van de afgelopen decennia heeft deze immateriële functie ontkend. Cultuurinstellingen zoals musea en podiumkunsten moesten steeds commerciëler en efficiënter opereren. Daardoor is er kaalslag ontstaan. Gelukkig zijn door veel creativiteit en inventiviteit ook in de woestijn oases blijven bestaan. De Vrijzinnige Partij wil culturele ondernemers meer financiële ruimte geven, startend met het basisinkomen. Kenmerkend voor veel cultuuruitingen is dat deze in een omgeving uitgevoerd worden of te zien zijn die bijzonder is ten opzichte van reguliere standaard bedrijfshuisvesting. Vrijzinnige politiek houdt de erkenning in, dat cultuur ook in een culturele omgeving thuis hoort zoals in monumenten of architectonisch bijzondere gebouwen. Daarom komt er een subsidieregeling voor alle door de Raad voor de Cultuur erkende instellingen die de huisvestingskosten boven de € 125, - per m2 tot een maximum van € 300, - per m2 subsidieert.

Een vrijzinnig geluid is een zuiver geluid. De grondtoon voor muziek is in het midden van de 19e eeuw gewijzigd van de natuurlijke toon 432 Hz naar 440 HZ. Muziek is goed voor de gezondheid van de mens, maar dan wel met de goede natuurlijke grondtoon van 432 Hz. De overheid kan, bijvoorbeeld in Europees verband, het gesprek hierover bevorderen.

14. Media

Een betrouwbare en pluriforme journalistiek is van het grootste belang voor de democratische samenleving, die niet goed kan functioneren zonder geïnformeerde burgers en een vrije uitwisseling van ideeën. In die open samenleving komt de journalist het recht op vrije nieuwsgaring toe, én de verantwoordelijkheid het nieuws waarheidsgetrouw, onafhankelijk, fair en met open vizier te brengen (code Journalistiek)

Door het zichtbaar maken van pluriformiteit in de media zoals televisie, radio, internet en op papier worden opinies gekanaliseerd, ontstaat er een basis voor wederzijds begrip, worden verschillen erkend, krijgen nieuwe initiatieven kracht en ontstaat er ruimte voor vrijwilligers en vrij denkers. Het basisprincipe vanuit het 'vrijheid van meningsuiting'-grondrecht moet weer gerespecteerd worden. Dit moet door de overheidswaarborgen, dat een journalist vrij kan werken en dat het publiek kan rekenen op eerlijke berichtgeving. Commercialisering en de druk op kijk-, luister en oplagecijfers brengen deze eerlijke berichtgeving in gevaar. De Code voor de Journalistiek moet leidend zijn. Dat betekent ook de verplichting voor journalisten de beginselen van de Code te eerbiedigen. Checks and balances ontbreken nu.

De Vrijzinnige Partij pleit voor onafhankelijke toetsing achteraf door een op te richten onafhankelijk "NL Checkt"-bureau. De Raad voor de Journalistiek zal een actieve rol moeten krijgen naast de huidige functie van klachtenbehandeling. Daarnaast moet zowel nationaal als internationaal journalistiek werk beschermd worden tegen censuur.

Mediabeleid is werken aan pluriformiteit van en door mensen zelf. Het gaat om initiatieven vanuit de samenleving, die niet zijn opgelegd of beoordeeld door de overheid. De overheid heeft slechts een faciliterende rol. Het oude omroepbeleid is gebaseerd op een verdeling van schaarste aan uitzendmogelijkheden in een verzuilde samenleving. Dat was de afgelopen jaren de hele basis van het omroepbeleid. Maar die schaarste is nu weg door de ontwikkelingen van internet en digitalisering. Het onderscheid tussen distributietechnieken zoals TV-kanalen en internet is een krampachtige ontkenning van de realiteit. Wij kiezen voor een mediabeleid dat uitgaat van pluriformiteit door alles vrij te laten voor omroepverenigingen en voor nieuwe initiatieven, bijvoorbeeld buitenproducenten. Een vrijzinnig mediabeleid gaat uit van de centrale functie van de publieke omroep: de gidsfunctie. Alle nieuwe distributiemogelijkheden moeten de ruimte krijgen.

Het aantal NPO-televisie en radiozenders wordt daardoor niet maatgevend. Minder breed geprogrammeerde zenders en meer thema en vrije onafhankelijke zenders/kanalen is het perspectief op een medialandschap waar de overheid slechts de externe pluriformiteit waarborgt.

15. Gezondheidszorg

Gezondheid is een primaire levensvoorwaarde. Zonder een goede gezondheid kan een mens niet vrij zijn. In haar zorgplicht dient de overheid naar beste oordeel en vermogen, om bestwil van de algemene volksgezondheid en de individuele burgers richtlijnen voor te schrijven en geen kwaad te doen. Deze maatregelen komen voort uit art. 22 lid 1 van de Grondwet en de artseneed. Tal van misstanden hebben gedurende een lange periode geleid tot de huidige problematiek betreffende zorg en gezondheid. De Vrijzinnige Partij zal zich actief inzetten om een belangrijke basis te leggen voor een betere volksgezondheid en de zorg weer gezond te maken. Daarbij ligt de focus op het herstellen van de natuurlijke balans en het aanspreken van het zelf genezend vermogen van de mens, want dat is onvoorstelbaar krachtig!

De Vrijzinnige Partij ziet medische zorg als een basisvoorziening waar iedereen evenzeer recht op heeft. Medische diagnostiek en het daar naar handelen staat hierin centraal, gevolgd door wederzijds respect, goede voorlichting en privacybescherming.

Vrijzinnige politiek betekent enerzijds dat het weer mogelijk wordt dat de arts zijn taak onbelemmerd kan uitvoeren en anderzijds dat de burger de hulp krijgt die ze nodig heeft. Wij zien toegang tot deze basisvoorziening als integraal onderdeel van vrijzinnige politiek. zoals bedoeld met de basis op orde. Binnen de gezondheidszorg ligt er op dit moment een eenzijdige nadruk op de reguliere benadering van gezondheid. Omdat zowel complementaire alternatieve als reguliere gezondheidszorg kunnen leiden tot betere gezondheid zouden beide richtingen in zaken zoals opleiding, accreditatie, registratie, onderzoek en tuchtcollege vertegenwoordigd moeten zijn.

Om de gezondheidszorg te bevorderen zou er een bijscholingsprogramma voor (huis)artsen en regulier medisch specialisten moeten komen, omdat in de reguliere benadering meer relevante aspecten onderkend moeten worden zoals:

- de rol en het belang van gezonde voeding, zowel preventief als ondersteunend en helend;
- het belang van vitaminen en mineralen en hun onderlinge wisselwerking ten aanzien van ziekte en gezondheid;
- het herstel van de natuurlijke balans (in plaats van symptoombestrijding);
- ziekte zien als een signaal en meer kijken naar de kans die het leven ons biedt in plaats van als een (definitief) ‘vonnis’;
- het belang, de effectiviteit en veiligheid van natuurlijke/natuurgeneeskundige middelen die de gezondheid ondersteunen;
- de enorme risico’s die het gebruik van medicijnen met zich meebrengt, waardoor het nu zelfs doodsoorzaak nummer 3 is;

- de risico's van toxische omgevingsfactoren voor de volksgezondheid;
- de psychosociale aspecten in relatie tot ziekte en gezondheid.

Voor mondzorg dient de reguliere mondzorg aangevuld te worden met algehele complementaire mondzorg en in samenwerking met opleidingsinstituten, die hierin gespecialiseerd zijn, te kijken naar mogelijkheden om tandartsen een bijscholingspakket aan te bieden op het gebied van holistische mondzorg.

16. Nationaal basiszorgpakket

De Vrijzinnige Partij wil het respect voor persoonlijke keuzes absolute prioriteit geven! De bureaucratie in de zorg moet fors terug gedrongen worden, want niet financiële belangen, maar het welzijn van iedereen staat voorop!

De commerciële aanpak van verzekeraars leidt tot onnodige willekeur in dekking, willekeur in kosten, onnodige administratieve rompslomp en uiteindelijk onnodig medisch handelen. Wij willen dat verzekeraars voor het basispakket direct onder controle en in opdracht van de overheid opereren met een door de overheid bepaalde uniforme ziektekosten-verzekeringspremie voor dat basispakket met een uniforme dekking, waardoor de rechtszekerheid voor iedereen gelijk zal zijn. Het opzetten van een soort "nationaal zorgfonds" met een nieuw, fors ambtenarenapparaat en het samenhangend ontslag van mensen bij de huidige verzekeraars kan achterwege blijven. De winst die momenteel gemaakt door de verzekeraars is nagenoeg gelijk aan de som van het eigen-risico. Daarom is er ruimte om het huidige verplicht eigen risico af te schaffen. Een verzekeraar kan op het basispakketwinst maken door minder kosten t.o.v. de opbrengst (waarvan de prijs/premie vaststaat) bijvoorbeeld eigen efficiency, geen reclamekosten en in de inkoop van de voor iedereen gegarandeerde zorg. Het vrijwillig eigen risico is een vrije keuze en blijft dan mogelijk. Hierdoor zullen relatief gezonde minder-vermogende mensen niet meer met hun gezondheid speculeren en zullen bijtijds naar een mogelijk gezondheidsprobleem laten kijken, voordat het escaleert met eventuele complicaties. Mensen met chronische aandoeningen hebben geen onrechtvaardige eigen risico. We zetten namelijk grote vraagtekens bij het aflerend effect van een eigen risico. De meeste mensen belanden niet voor hun plezier in het ziekenhuis of hebben een zorgvraag. En mocht er te vaak een beroep gedaan worden op zorg zonder duidelijke medische noodzaak, dan zien wij meer heil in een uitbreiding van de beschikbare tijd die een huisarts heeft om duidelijk te krijgen, wat de werkelijke reden is voor het beroep op de zorg.

Momenteel verlangt de verzekeraar van de arts en het ziekenhuis, dat de patiënt het gehele pakket maatregelen afneemt, dat onderdeel is van het specifiek uit te betalen pakket. Deze gang van zaken levert situaties op waardoor onnodig medisch handelen wordt uitgevoerd of onderzoeken nogmaals en overbodig worden uitgevoerd, bijvoorbeeld na een verwijzing. In het kader van efficiënt en verantwoord handelen moet de arts mogen besluiten alleen het medisch nodige te doen en dan de daarbij passende vergoeding uitbetaald te krijgen.

Door het huidige winstbejag en bedrijfsvoering van verzekeraars is de dekking van wat verzekerd is en waar dat vervolgens verzekerd is onduidelijk voor patiënten. Deze informatie moet laagdrempelig beschikbaar gesteld worden. De verzekeraar is momenteel buitenproportioneel in het voordeel bij het afsluiten van contracten met de zorgaanbieders:

1. De arts heeft de plicht iedere hulpbehoevende te helpen.
2. Voor zorgaanbieders is het verboden zich te groeperen en gezamenlijk de onderhandeling met zorgverzekeraars aan te gaan.
3. Ieder contract met een willekeurige verzekeraar veroorzaakt extra administratieve verplichtingen en daarmee kosten.
4. Kiezen voor transparantie door publicatie van beperkingen van service door een specifieke verzekeraar.

Wij zien de oplossing voor een gezond verzekeringssysteem in het reguleren van de verzekeraars als basisnutsvoorziening voor wat betreft een echte basiszorgverzekering. De contractonderhandelingen worden gegroepeerd toe gestaan. Aanvullende pakketten of modules zijn vrij af te sluiten bij de verzekeraars.

17. Medicijnen

De overheid is verantwoordelijk voor het garanderen van gelijke toegang tot medische middelen. Een nieuwe taak is het tegengaan van prijsspeculatie. Wij vinden dat het beschermingsrecht door patenten moet komen te vervallen bij buitenproportionele en plotselinge prijsverhogingen. Het ministerie zal dan gevolmachtigd zijn om opdracht te geven tot het maken van generieke middelen.

Meer aandacht moet komen voor medicijnen zonder ongewenste werkingen (bijwerkingen). Medicijnen die het minst belastend zijn voor de betreffende patiënt moeten het eerst in aanmerking komen voor vergoeding.

Gelijke toegang tot middelen biedt zorgzekerheid. De minister dient zich openlijk te verantwoorden op welke manier het ministerie beslist welke middelen en ingrepen wél vergoed dienen te worden, en welke niet (meer). De verzekeraars mogen de lijst niet verder beperken.

Deze lijsten en de bijbehorende argumentatie dienen openbaar gemaakt te worden. Patiëntengroepen voor wie dat besluit gevolgen heeft, moeten tijdig hiervan en persoonlijk op de hoogte gesteld te worden. Medicijn-besluiten moeten tevens kunnen worden voorgelegd aan de bestuursrechter.

Vaccinatiebeleid

Het gebruik van vaccinaties kan risico's met zich mee brengen. Deze kunnen (zeer) ernstig zijn. Vaccinaties van kinderen worden pas ingezet als ouders de risico's kunnen afwegen. Daarom wil de Vrijzinnige Partij dat het vaccinatieschema vergezeld gaat van een voorlichtingsprogramma voor ouders waarin over de mogelijkheden voor immuniteitsverbetering wordt geadviseerd zoals het geven van moedermelk en/of homeopathische en/of medicinale vaccinaties.

18. Basis gezondheidszorg

Het deurportaal van de zorg is de huisarts. De huisartsen hebben de laatste jaren meer taken op hun bordje gekregen. In het herstel van de balans 'vergoeding-werklast' pleit de Vrijzinnige Partij voor kleinere praktijken dan de huidige normpraktijk.

Om dit te realiseren moeten er meer huisartsen worden opgeleid. Bovendien moeten deze gemotiveerd worden om zich te vestigen in gebieden waar een grote vraag naar huisartsen bestaat. Er dient een landelijke dekking van huisartsen gegarandeerd te worden, zodat vrije artsenkeuze realistisch is.

Bij de apotheek ondervinden mensen steeds langere wachttijden als gevolg van controle, hercontrole en bureaucratische afhandeling. De beschikbaarheid van medicijnen moet gegarandeerd worden. In landelijk gebied wordt beschikbaarheid van medicijnen mogelijk gemaakt door een apotheekhoudend huisarts.

Ambulances moeten een kortere aanrijtijd hebben. Het doel is om door inzet van meer ambulances 95% binnen de huidige 15 minuten aanrijtijd versnellen naar 12 minuten, zodat tijdige aanwezigheid bij hart-/circulatie-stilstand (binnen 6 minuten) meer dan verdubbelt en levens gered kunnen worden.

19. Mantelzorg

Mantelzorg is helaas een mooie naam gebleken voor een zoveelste bezuinigingsmaatregel. In de praktijk worden gezonde (jong) volwassenen geconfronteerd met het feit dat ze studie, werk en/of gezin moeten combineren met de verzorging van een (zwaar) ziek familielid of vriend(in). Veel mantelzorgers geven vroeg of laat aan zich overbelast te voelen. Sommigen worden zelf ziek of krijgen zelfs een burn-out. Het is vrijzinnig om te stellen dat goede zorg alleen gegeven kan worden, wanneer er sprake is van aandacht, voldoende tijd, faciliteiten en capaciteit.

Mantelzorg willen we terug brengen naar de warme basiswaarde van de intentie. Het is goed als iemand vrijwillig een ander wil helpen door hem of haar te beschermen. Zodra de mantelzorger echter geen gelegenheid heeft om zelf te kunnen ontspannen, gaat het vaak mis. Om dit te voorkomen pleit de Vrijzinnige Partij er voor dat er altijd andere passende zorg beschikbaar moet zijn.

20. Complementaire geneeskunde

Voor diverse ziektebeelden bestaan er alternatieve behandelmethoden naast de reguliere farmaceutische aanpak. Er is veel te vinden in bijvoorbeeld de oosterse geneeskunde of in de natuur. Zelfs het placebo-effect kan gebruikt worden om het zelf-helend-vermogen van mensen aan te spreken. Complementaire middelen kunnen preventief werken.

Het is vrijzinnig om te zoeken naar de beste en daardoor wellicht afwijkende behandeling en zo nodig een en/en-strategie te bewandelen. Een holistische aanpak in de gezondheidszorg is belangrijk, omdat lichaam en geest niet los van elkaar kunnen worden gezien.
Dat betekent ook meer inzet van middelen voor de GGZ.

De menselijke gezondheid is enorm complex en wordt nog lang niet altijd volledig begrepen. Daarom past het de reguliere geneeskunde om zich bescheiden en nieuwsgierig (en dus wetenschappelijk) op te stellen ten opzichte van complementaire behandelmethoden.

Ook de verzekeraars past bescheidenheid in het controleren van behandelaars. Het voorschrijven van protocollen lijkt rationeel gezien de beste manier om kwaliteit te waarborgen, maar in de praktijk kan de kennis en ervaring van een behandelaar om een protocol niet te volgen van onschatbare waarde zijn voor de patiënt. De behandelaar zal dit altijd doen vanuit de basis, dat hij zich naar patiënt en samenleving moet kunnen verantwoorden met de daarbij behorende sancties. Concreet betekent dit:

- meer aandacht voor het belang van gezonde voeding en belangrijke voedingsstoffen: "Laat voeding uw medicijn zijn, en het medicijn uw voeding" (Hippocrates). Wij gaan uit van de gedachte dat voor een goede gezondheid alles wat we nodig hebben in de natuur is te vinden;
- het toegankelijker maken van middelen en methoden voor ondersteuning van het zelf genezend vermogen, zoals wietolie en kurkuma;
- het bevorderen van de zelfredzaamheid door middel van preventie en proactieve en geïnformeerde zelfzorg.

Gelijkwaardige vergoeding

Reguliere en alternatieve zorg kunnen beiden leiden tot gezondheid. Vandaar dat beiden vanuit het basiszorgpakket vergoed zouden moeten worden.

Geen van beide richtingen kan claimen dat het dé oplossing heeft voor alle problemen.
Beide richtingen horen daarom in wederzijds respect samen te werken ter bevordering van de genezing en het welzijn van de patiënt. Bij de keuze van de behandeling en de bijbehorende middelen dient altijd eerst de minst belastende vorm te worden gekozen, het minst belastend:

- voor de patiënt (bijwerkingen);
- voor dieren (dierproeven);
- voor het milieu (medicijnresten en hormonen in het afvalwater).

De minst belastende keuze zal vaak resulteren in lagere directe en indirecte kosten.

Deze afweging dient ook gemaakt te worden door een adviserend apotheker en dient te worden gebruikt bij de beoordeling van subsidieaanvragen voor wetenschappelijke onderzoeken.

21. Genotsmiddelen

Het advies over het gebruik van alcohol, tabak en bepaalde softdrugs, dat de overheid zou moeten geven, daar waar negatieve gevolgen van het gebruik van genotsmiddelen aantoonbaar is: gebruik bij voorkeur niet of slechts met mate. Anderzijds is keuzevrijheid het hoogste goed en dit geldt ook voor het soort genotmiddelen dat iemand wenst te gebruiken.

Er zijn diverse strategieën om het gedrag van de bevolking te corrigeren in belang van de volksgezondheid van voorlichting, afschrik/bewustwordingscampagnes tot accijnzen. De Vrijzinnige Partij zet actief het accijnsbeleid in om accijns, in alle redelijkheid, juist wel net hoog genoeg te maken, zodat er een gedragswijziging plaats vindt. De hoogte wordt afgestemd met Duitse en Belgische accijnzen om belastingontwijking te voorkomen.

Softdrugs

Het is vrijzinnig om te stellen, dat wanneer softdrugs zoals wiet als gevolg van het gedoogbeleid feitelijk legaal verkocht mogen worden, dat het dan ook legaal gecontroleerd geproduceerd moet kunnen worden.

Een vrijzinnig politiek streven is om softdrugs volledig uit het criminele circuit te halen, door het niet meer te stigmatiseren als een sector in een “grijs gebied”. Hierdoor heeft justitie meer tijd, aandacht en geld voor zaken waar de burger echt last van heeft. Analoog aan het alcoholverbod voor jongeren blijft ook verkoop en bezit van softdrugs tot 18 jaar verboden.

Er dient voor wat betreft cannabis een onderscheid gemaakt te worden tussen recreatief gebruik enerzijds (genotsmiddelen) en medicinaal gebruik anderzijds.

Recreatief: hoewel recreatief gebruik niet te onderschatten risico´s kent, indien hiermee niet met enige zorgvuldigheid wordt omgesprongen, heeft het ook een andere kant: het kan mensen ontvankelijker maken voor het goede, het kan ruimdenkendheid en tolerantie stimuleren en het kan ontspanning geven.

Het is niet aan de overheid om cannabisgebruik te verbieden, te ontmoedigen noch te stimuleren, omdat het niet aan de overheid is om voor iemand anders te

bepalen welke middelen, zeker als deze van natuurlijke oorsprong zijn, mogen worden aangewend voor persoonlijk gebruik. Wel heeft de overheid hierin een adviserende en licht regulerende taak.

Medicinaal: medicinaal gebruik van cannabis kent bewezen gezondheidstoepassingen en hiermee ook veel voordelen voor de gezondheidszorg. Het kan dagelijkse ongemakken reduceren en voorkomen dat deze zodanig ernstig worden dat dure professionele hulp ingeschakeld moet worden. Tevens wijst de huidige praktijk steeds vaker uit dat cannabisolie effectief kan worden ingezet ter ondersteuning bij de behandeling van kanker als veilig, effectief en veel goedkoper alternatief voor zeer schadelijke conventionele behandelingsmethoden zoals chemotherapie en straling (die bewezen kankerverwekkend zijn). Ook hebben mensen met bijvoorbeeld multiple sclerose, gedragsstoornissen en vele andere klachten en aandoeningen veel baat bij het gebruik van cannabisolie, een gegeven dat ook steeds meer ondersteund wordt door onafhankelijk, gepubliceerd wetenschappelijk onderzoek. Ter vergelijking: jaarlijks belanden in Nederland 25.000 mensen met een overdosis legale medicinale drugs (reguliere farmaceutische medicijnen) in het ziekenhuis, daarvan overlijden er 1.500. Aan het gebruik van medicinale cannabis is nog nooit iemand overleden. Een groot deel van de huidige problematiek rond medicinale cannabis is op te lossen door de teelt en het gebruik van cannabis gecontroleerd vrij te geven. Dit is niet alleen wenselijk maar zelfs noodzakelijk.

Harddrugs

De Vrijzinnige Partij blijft voor een harde aanpak van harddrugs vanwege de hevige verslavingsproblematiek en de desastreuze sociale ontwrichting als gevolg hiervan. Deze harde aanpak is nodig via een tweesporen beleid: aanpak van criminaliteit en mensgerichte ondersteuning om verslaving te voorkomen. Wel dient de term 'verslaving' met enige voorzichtigheid te worden gebruikt, omdat een levenslange conditionering van het woord

'verslaving' in relatie tot middelen die volgens die conditioneringen 'verslavend' zijn, verslaving juist in de hand werken.

22. Mensen met een beperking

Uitgangspunt voor vrijzinnige politiek is dat mensen ruimte moeten krijgen voor ontplooiing om vrij te kunnen zijn. Daarom is de Vrijzinnige Partij voor een volledig inclusief-beleid. Onze samenleving moet ook mensen met een beperking de kans geven om mee te blijven doen en hun talenten ten volle te benutten.

Dat betekent ook, dat wij stoppen met praten over deze doelgroep en beginnen met overleggen met deze doelgroep.

Mensen met een beperking lopen tegen extra kosten aan. De Vrijzinnige Partij kiest voor oplossingen die leiden tot een betere inzet van bestaande middelen in de gehele welzijns- en zorgsector. Voorbeeld in het vervoer is het gebruik van een busje van een verzorgingshuis ten behoeve van mensen met een beperking in de omliggende wijk.

Herinvoering van de maatschappelijke stage kan hier net als bij seniorensteun ook aan bijdragen.

23. Jeugd en zorg

Uitgangspunt voor vrijzinnige politiek is dat mensen ruimte moeten krijgen voor ontplooiing om vrij te kunnen zijn. Basis voor deze ruimte wordt gelegd in de kinderperiode. Kinderen die niet veilig in een zorgzame omgeving kunnen opgroeien, kunnen een achterstand oplopen. Aantasting van de kinderrechten is dan ook onacceptabel. De jeugdzorg gebaseerd op de Jeugdwet dient te voldoen. Decentralisatie naar de gemeenten heeft het voordeel dat een directere band en dito oplossing voor jeugdhulpvragen mogelijk is. Wil dit effectief zijn, dan is het wel nodig dat de specifieke expertise ook daadwerkelijk binnen de gemeente aanwezig is. Opleidingsondersteuning vanuit het Rijk is daarom nodig. Helaas kunnen ouders en kinderen door de verschillende instellingen speelbal van het systeem worden, bijvoorbeeld in het traject van de Onder Toezicht Stelling en Uit Huis Plaatsing. Aanpak van dwalingen en misstanden in de Jeugdzorg is nodig om de betrokken kinderen geen achterstand te laten oplopen. De basis op orde betekent hier, dat een grondige evaluatie van de Jeugdwet en de praktijk nodig is. Wij pleiten voor het opzetten van een onafhankelijke beoordelingsinstantie die, zowel de instellingen binnen de Jeugdzorg controleert, als ook gerechtelijke dwalingen als gevolg van onvoldoende waarheidsvinding probeert te voorkomen en tegen te gaan. Kinderen moeten ook als belanghebbende in hun eigen procedures gezien worden en recht hebben op ondersteuning door een advocaat. Gezinsvoogden mogen alleen onder ede door de rechter gehoord worden.

24. Senioren en hun gezondheid

Mensen worden ouder. Deze verzilvering van de bevolking waarmee Europa in sterke mate geconfronteerd wordt, is een goede ontwikkeling. Mensen kunnen nu langer actief en gezond leven en deelnemen aan de samenleving.

Het gaat er niet om hoe oud je bent, het gaat er om wie je bent. Het is verstard politiek denken om verzilvering als een probleem te zien.

Verzilvering hoort bij een gezonde leefbare samenleving en vraagt een nieuwe manier denken over de vergaande consequenties voor de arbeidsmarkt, voor de woningmarkt, voor de financiering van pensioenen en voor het zorgaanbod.

Zelfstandig wonen is een goed uitgangspunt, maar helaas door de bezuinigingsdrift verworden tot een dogma. Zowel besparen op verzorgingshuizen als op thuiszorg is vragen om problemen. Versterking van thuiszorg door voldoende budget leidt tot meer persoonlijke aandacht voor de patiënt en daarmee diens gezondheidssituatie. Deze versterking voorkomt of stelt opname in dure zorginstellingen uit. Het schoonmaken van je eigen huis of het onderhouden van je eigen tuin is voor iedereen een eigen verantwoordelijkheid.

Maatwerkondersteuning kan dan volgend op de eigen verantwoordelijkheid zijn, als deze verantwoordelijkheid niet meer of gedeeltelijk op zich genomen kan worden.

De vrije mens is een sociaal mens door in contact te zijn met andere mensen. Eenzaamheid, niet te verwarren met alleen zijn, doet afbreuk aan de vrije mens. Dit hopen we te voorkomen door goede dagbestedingsvoorzieningen, maatwerk WMO en ambulante dagbesteding.

25. Gezondheid en het voorzorgsprincipe

Volgens het algeheel geldend voorzorgsprincipe mogen technieken waarvan de veiligheid voor mens, dier en milieu nog ter discussie staan (zoals elektromagnetische straling, gentechnologie en nanotechnologie) pas worden vrijgegeven als de veiligheid ervan bewezen is.

De praktijk is anders. De Vrijzinnige Partij wil daarom, dat in het gebruik van deze technologie de mogelijke risico's herkenbaar worden door duidelijke etikettering en waarschuwingsteksten. Er moet een termijn (bijvoorbeeld na enige jaren) afgesproken worden waarbinnen de producenten aan de hand van reële normen de veiligheid onomstotelijk bewijzen of de risico's weten te neutraliseren. De overheid, die zich moet houden aan het toepassen van het voorzorgsprincipe, dient actief de bevolking te informeren over de risico's en over de mogelijkheden om de risico's te beperken.

Mensen die klachten ervaren, die mogelijk verband houden met niet bewezen veilige technologieën moeten adequaat geholpen worden en een financiële vergoeding ontvangen, bijvoorbeeld voor te nemen beschermingsmaatregelen of gedwongen verhuizing, zoals bi woningen onder hoogspanningslijnen. Deze kosten moeten door de overheid vergoed worden.

Zomer/wintertijd

De wissel "zomer en wintertijd" is volgens onderzoekers een aanslag op de gezondheid. De invoering werd destijds beargumenteerd met het idee dat het een fikse energiebesparing zou opleveren. Een eeuw zomer- wintertijd heeft nog steeds onvoldoende bewijs opgeleverd, dat met deze maatregel daadwerkelijk energie bespaard kan worden. Deze tijdwisseling dient derhalve vanuit gezondheidsoverwegingen in EU-verband afgeschaft te worden. Positief zoals vrijzinnigen zijn zal voortaan alleen nog maar over zomertijd gesproken worden.

26. Zelfbeschikking

Jaarlijks staan er zo'n 1100 mensen op een wachtlijst voor een donororgaan, en overlijden er zo'n 150 mensen als gevolg van het gebrek aan dergelijke organen. Een heel slechte, en absoluut niet vrijzinnige oplossing om meer donoren te krijgen, is om het huidige donorsysteem 180 graden om te keren door alle Nederlanders automatisch donor te laten zijn, wanneer ze niet actief aangeven niet als donor geregistreerd te willen staan. De Vrijzinnige Partij onderstreept het doel van orgaandonatie. Het wachten op een geschikt donororgaan is immers een lijdensweg die niemand toegewenst wordt. Het zelfbeschikkingsideaal mag echter nooit klakkeloos aan de kant worden geschoven. Daarvoor is artikel 11 van de Grondwet onze basis. Donor worden moet altijd een actieve, persoonlijke, vrije keuze zijn. Het zou nooit het gevolg mogen zijn van niet-handelen. Daarom gaat vrijzinnige politiek uit van verantwoordelijkheid die door mensen zelf wordt genomen in plaats van dat deze wordt afgedwongen. In dit kader pleit de Vrijzinnige Partij dan ook voor een '*frappez toujour'* element: burgers zouden vanaf hun achttiende jaar periodiek erop gewezen moeten worden wat een donorschap betekent. Zowel de positieve als negatieve aspecten van donorschap voor de donor en de ontvanger worden daarbij naar voren gebracht.

Het zou een telkens terugkerend onderwerp moeten worden in de interactieve communicatie tussen burger en overheid. Zelf actief registreren in plaats van passief op een lijst geplaatst te worden past ten principale bij vrijzinnige politiek.

Zelfbeschikking over je lichaam betekent ook zelfbeschikking over het einde van je leven. Dat uitgangspunt voor vrijzinnige politiek zal voorzien zijn van duidelijke waarborgen, zoals de directe betrokkenheid van een arts en psycholoog bij de levensbeëindiging. Deze waarborgen zijn nodig om te bepalen dat er ook echt sprake van vrije zelfbeschikking is.

27. Leefvormen

De overheid moet zich afzijdig houden en niet bemoeien met leefvormen zoals de alleenstaande, het gezin en met familiebanden.
De overheid kan wel helpen met het bieden van bepaalde randvoorwaarden en zekerheden. Zo is het onvoorwaardelijk basisinkomen een geschikte springplank om te kunnen zorgen voor elkaar.

Het leven begint bij de geboorte. In belang van het kind en de ouder(s) moet de overheid de mogelijkheid bieden voldoende tijd en rust te kunnen nemen in deze hectische levensfase. Dit gebeurt door het bieden van verlof van arbeid. De zorg voor een pasgeboren kind is een taak voor beide ouders; ook de partner heeft hier verantwoordelijkheid in. Het is vrijzinnig om de ouder(s) ongeacht geslacht de mogelijkheid te geven er voor elkaar te zijn de eerste maanden.
Het verlof moet minimaal 13 weken mogen duren met behoud van baan en passende compensatie van eventueel inkomstenverlies met in achtneming van het basisinkomen.

- De ouder(s) krijgen de mogelijkheid in de ondersteuning bij opvoeding en naschoolse opvang.

- Bij erkenning van het kind krijgt de partner recht op gedeelde voogdij en in geval van scheiding zal een gelijkwaardig gedeeld ouderschap het uitgangspunt dienen te zijn.

Vrijzinnige politiek gaat uit van verbinding tussen generaties en zorg voor volgende generaties. Waarborgen moeten komen voor de positie van (over)grootouders ten opzichte van de kleinkinderen in het geval van echtscheidingen.

- Een embryo is een kind in ontwikkeling. Het is vrijzinnig om ouderschap te erkennen ook van het ongeboren of doodgeboren kind. De mogelijkheden voor adoptie zullen versoepeld moeten worden. Donatie van genetisch materiaal moet herleidbaar zijn. Met een abortus aanvraag moet voorzichtig en met waarborgen omgeven en begripvol omgegaan worden.

- In het geval dat er een abortus plaatsvindt, moet de moeder de vrijheid hebben om te kiezen of het embryo voor wetenschappelijk onderzoek gebruikt mag worden of niet. Embryo's die op die manier beschikbaar worden gesteld mogen alleen gratis ter beschikking worden gesteld aan de wetenschap. De handel in embryo's en delen daarvan moet verboden worden.

De Vrijzinnige Partij wil een verbod op klonen en op kweken van menselijke embryo's voor wetenschappelijk onderzoek.

Als volwassene heeft iemand het recht de meerderjarige partner te kiezen die deze wenst en deze wens met liefde beantwoord. Dit kan bezegeld worden in een huwelijk of geregistreerd partnerschap met de daarbij passende voordelen. De overheid is daarin volledig volgend en neutraal bij meerderjarigheid van de partners.

Steeds meer mensen kiezen er voor om als alleenstaande te leven. De Vrijzinnige Partij vindt dat aan deze keuze meer recht gedaan moet worden door het bouwen van meer kleine geschikte betaalbare woningen voor deze één-persoonshuishoudens. Ook pleiten we voor meer consumentenbescherming voor alleenstaanden, bijvoorbeeld in de prijsstelling van 1 persoonstoeslag voor reizen en accommodaties.

28. Sport

Voor vrijzinnige politiek is de betekenis van sport vooral dat mensen hun talenten kunnen ontwikkelen. Sport is ook ontspannend en geeft energie aan lichaam en geest. Door sport wordt ook geleerd samen te werken om zo tot goede sportprestaties te komen op ieders eigen niveau en mogelijkheden. Hier heeft de overheid een belangrijke faciliterende rol. Bij de aanleg van sportterreinen, bij de ondersteuning van topsporters vanuit hun voorbeeldfunctie, bij de ondersteuning van de amateursport bijvoorbeeld door middel van opleidingen en ondersteuning van de vele vrijwilligers binnen de sportverenigingen. Sport moet ook veilig zijn.

Iedere vorm van geweld richting officials of spelers zal direct aangepakt moeten worden door politie en justitie. Ook in de sport dient machtsmisbruik tegengegaan te worden door betere checks and balances in de verhouding tussen sportbonden en het NOC-NSF.

III. Leefomgeving

29. Natuur

Een mens kan alleen in een natuurlijke leefomgeving vrij en gezond zijn. De verbroken band tussen mens en natuur moet hersteld worden. Daarom vragen we meer aandacht voor groen in steden en dorpen. Onderzoek wijst uit dat groen in steden meer dan gemiddeld bijdraagt aan de gezondheid, het welzijn en welbevinden van de bewoners aldaar. Echte natuur bestaat bijna niet in Nederland. Daarom benadrukken wij natuur vanuit het perspectief van het landschap zowel binnen als buiten het stedelijke gebied. Nederland is mooi vanwege de kwaliteit van ons landschap met een grote verscheidenheid aan natuurwaarden.
De inzet voor ons landschap, daarmee voor groen en natuurwaarden, wordt gebaseerd op de 4 B's: Benutting, Beleving, Beheer, en Behoud. Het Nederlandse landschap is door de mens gevormd vanuit de eigen cultuurhistorie. Versterking van de leefbaarheid van het platteland en het weer in balans brengen van de krimpgebieden hoort bij een goed landschapsbeleid.

Vanuit de verantwoordelijkheid voor een gezonde leefomgeving, juist ook van belang voor volgende generaties, kiezen we voor meer aandacht voor duurzaam onderwijs en voor meer aandacht voor natuuronderwijs op basisscholen.

30. Landbouw

Goede landbouw begint met de grond als basis, die in orde moet zijn. Daarom pleit de Vrijzinnige Partij voor maatregelen die bevorderen dat er meer humus in de bodem komt. Humus, als verzamelnaam voor het vitale bodem-ecosysteem, bestaat onder meer uit bodembacteriën, schimmels, aaltjes, wormen en organisch materiaal dat minerale deeltjes (zand en klei), water en alle mogelijke chemische elementen aan zich bindt. Meer humus in de bodem betekent biologische CO2 binding in de bodem. Hoe meer organische stof in bodems wordt vastgelegd, hoe minder bodemerosie en hoe minder CO2-uitstoot. Daarmee wordt een belangrijk regeringsdoel gediend. Het blijkt dat een bodem in staat is tussen 2000 en 3500 kg CO2 per hectare per jaar te kunnen vastleggen, mits de humuslaag goed wordt opgebouwd. Dit kan door het produceren en aanbrengen van compost, nateeltgewassen, stikstofbinders en door het mulchen van de bodem met organisch plantaardig materiaal. Alles wat hiervoor nodig is groeit op zonne-energie.

Opbouw van de bodemvruchtbaarheid die doorwerkt in een positieve gezondheidsspiraal. Een gezonde bodem geeft gezonde planten, geeft gezonde landbouwhuisdieren, geeft gezonder vlees, geeft gezondere mensen, geeft minder ziektekosten.
Een gezonde bodem levert een essentiële bijdrage aan de gezondheid van bijen en andere nuttige

insecten (bestuiving, honing). De vele bestrijdingsmiddelen die in land- en tuinbouw worden toegepast vormen één van de belangrijkste oorzaken van de slechte gezondheid van bijen. Daarom is het nodig diverse pesticiden af te schaffen. Het vrijzinnig politieke doel is, dat door het herstel van de bodemgezondheid er na enkele jaren geen bestrijdingsmiddelen meer nodig zijn.
Een toename van voedselzekerheid door een grotere wateropslagcapaciteit, verbeterde biologische stikstofbinding en daarmee een verbetering van duurzame bodemvruchtbaarheid. In deze tijd van meer en hevigere regenval, is dit een groot voordeel voor behoud van opbrengst op onze voedsel leverende landbouwgronden. Meer humus betekent ook meer bodemvruchtbaarheid en minder behoefte aan kunstmest en drijfmest. Dit gaat erosie, verdichting, verzuring en verzilting van de bodems tegen.

In het kader van de klimaatverandering (opwarming van de aarde) levert een landbouw die de opbouw van humus in de bodem ondersteunt, een multifunctionele bijdrage: het vasthouden van regenwater voorkomt bodemerosie en daarmee overstromingen benedenstrooms en afspoeling van vruchtbare gronden en woestijnvorming bovenstrooms. Vruchtbare bodems blijven groen en relatief koel door verdamping, nemen CO2 op en verminderen zonlicht-reflectie. Dat geldt ook voor bosgebieden waar ongeremde houtkap tot bodemerosie leidt. Door bij te dragen aan de vergroening van de aarde helpt humusvorming in de bodem het klimaat leefbaar te houden.

De Vrijzinnige Partij wil maatregelen die nodig zijn voor de bevordering van humus in de bodem:

- bevorderen van kleinschalige (familie-) landbouwmethoden zoals bio-landbouw
- bevorderen van landbouwmethoden met verminderde en bodem-sparende grondbewerkingen (minimum tillage), en ook meer aandacht voor stadslandbouw.
- Voeden van een humusrijke bodem met geschikte organische materialen, groenbemesters, mulchen en compost.
- Afzien van NPK-bemesting en pesticiden die afbraak van de levende bodem veroorzaken en daarmee het hele ecosysteem in landbouw en natuur aantasten.
- Afzien van toepassing van zure en koolstof-arme drijfmest. Als de landbouwhuisdieren strorijker gevoed worden zal hun mest verbeteren (bodemvriendelijker worden). Het zal bovendien hun gezondheid verbeteren (levensduur, vruchtbaarheid).
- Stimuleren van de consument om biologische producten te gebruiken en daarmee bij te dragen aan een vruchtbare bodem wereldwijd.

31. Water

De kwaliteit van de leefomgeving begint met de toestand waarin de lucht en het water verkeert. De vrijzinnige politiek legt de focus op de algehele verbetering van deze randvoorwaarden. Hierbij leggen we prioriteit bij filtering, bij hergebruik van water en bij het bestrijden van vervuiling. Uitdagingen vinden we in de alsmaar verder oplopende waarden van medicijnresten en (ultra)fijnstof. Dit zullen we aanpakken door de bronnen, zoals de farmaceutische industrie, bandenfabrikanten en de luchtvaart, te betrekken bij de uiteindelijke reductie. De piekbelastingen bij regenval op de riolen kan worden verminderd door afkoppeling van regenwater naar lokale opvang in overloopgebieden zoals wadi's en het verminderen van bestrating in tuinen.

Het Rijk en de waterschappen zijn samen verantwoordelijk voor de strijd tegen het water. Daarbij gaat het Rijksbelang voor eigen waterschapsbeleid. De stijgende zeespiegel betekent dat er verdere maatregelen moeten worden getroffen in het kader van kustbescherming. De Vrijzinnige Partij wil inzetten op goed onderhouden van de dijken en meerdere dijk-teruggleggingen bij de rivieren om meer water te kunnen opvangen bij zware regenval.

Duitsland en België zijn belangrijke partners, omdat ze bepalen hoe groot de wateroverlast voor Nederland wordt, wanneer de landen dat niet mede opvangen.

De regulering van het waterpeil in de grachten en sloten met behulp van gemalen is van invloed op het grondwaterpeil en daarmee bepalend voor de verdroging of vernatting van gehele gebieden. Verzuring van veengebied moet voorkomen worden. Waterwinningsgebieden moeten beschermd worden en de normen moeten worden aangescherpt om de drinkwaterproductie te kunnen blijven garanderen in de toekomst.

De industrie heeft een zorgplicht. Ieder industrieterrein moet een gesloten industriewaternet en bluswaterdijken hebben, zodat vervuiling bij calamiteiten beperkt blijft. Lozingen van koelwater worden bestreden om de thermische vervuiling van het water te beperken. Bedrijven zijn verantwoordelijk voor de milieueffecten van hun bedrijfsactiviteiten voor bodem en lucht.

32. Dieren

Vrijzinnige politiek betekent niet alleen zorg voor de fysieke omgeving maar ook voor de fauna. Vanuit onze verantwoordelijkheid dragen we bij aan behoud van diersoorten en houden we de diversiteit in evenwicht. De erkenning, dat Nederland volledig gecultiveerd is, betekent dat de mens ook een verantwoordelijkheid heeft om de dieren, zowel in die gebieden als daarbuiten te beschermen tegen overpopulatie van dieren, menselijk misbruik en mishandeling. Actief wildbeheer en populatiecontrole zijn noodzakelijk.

Wildbeheer moet nationaal en niet meer provinciaal georganiseerd worden binnen de Europese context. De uitvoering kan geheel bij wildbeheer-eenheden liggen die het beste het betrokken gebied kennen. De Vrijzinnige Partij is voor vaststelling en verbinding van wildzones. Padden moeten hun poel kunnen bereiken. De weidevogels moeten kunnen nestelen in het nog niet gemaaide gras.

Het tegengaan van ongericht medicijngebruik en ongeremde bedrijfsgroei (zoals megastallen) zijn belangrijke elementen in het dierenwelzijnsbeleid. De dieren zijn meer dan een gebruiksvoorwerp of grondstof en verdienen met respect behandeld te worden.

33. Voedsel

Gezond leven begint met het eten van goed voedsel. De kwaliteit van ons voedsel is daarom van groot belang. Binnen de duurzame voedselproductie is het van belang om de ecologische voetafdruk en de afgelegde afstand van het product te verkleinen.

De Vrijzinnige Partij wil een drastische reductie van het gebruik van gif, meststoffen en medicamenten. Wij willen met een levende zadenbank en het bewerkstelligen van horizontale resistentie voorkomen dat onze voedselproductie beperkt en gereduceerd wordt tot gepatenteerde en genetisch gemanipuleerde gewassen (GMO).

“Lokaal” is een sleutelwoord voor voedsel. Met stadslandbouw en verticaal tuinieren kunnen de groenten om de hoek geoogst worden. Met pluktuinen en voedselbossen wordt het toegankelijk voor iedereen. Dieren sleep je niet door half Europa naar hun dood voor lagere loonlasten, of om terug te komen als een “luxer” product. “Lokaal” stelt ook grenzen aan de groei van de bio-industrie en de glastuinbouw.

Met uitgekiende marketingtechnieken en misleidende etiketten dringen sommige voedselbedrijven mensen hun vaak ongezonde producten op. De kosten daarvoor betalen we als samenleving in de vorm van stijgende zorgkosten door hart- en vaatziekten, diabetes en kanker. Door beschermende maatregelen en transparantie-eisen krijgt de consument de vrijheid om zèlf een weloverwogen keuze te maken, op basis van alle beschikbare informatie. Daarom moet de invoering van een keurmerk “ongezond voedsel” onderzocht worden. Het is een taak van de overheid om haar burgers preventief te beschermen tegen voedselfraude en gezondheidsrisico's. Het in de EU vastgelegde recht op transparantie en het voorzorgsprincipe moet omgezet worden in effectieve wetgeving.

34. Mobiliteit en infrastructuur

Mensen moeten zich zodanig kunnen verplaatsen dat het ten goede komt aan welvaart en welzijn zonder te belastend te zijn voor de mens en de natuurlijke omgeving. Twee slagen moeten daarvoor fundamenteel gemaakt worden: de gemotoriseerde vervoersmodaliteiten moeten een verdere evolutie in duurzaamheid ondergaan en de infrastructuur moet als waarde worden beschouwd in plaats van alleen als kostenpost.

Verduurzaming

Een duurzame evolutie betekent dat de transitie naar emissie-loze voertuigen versneld moet worden met als streefjaar 2025. Door deze duurzame evolutie wordt gefaseerd de huidige overlast bij de bron aangepakt waardoor leefbaarheid, veiligheid en duurzaamheid verbeterd kunnen worden zonder dat de mobiliteit van mensen hiervoor ingeperkt hoeft te worden. Wil een transitie geaccepteerd worden, dan zal het bestaande autobezit gerespecteerd moeten worden. Vanuit cultuur-historisch en recreatief oogpunt blijft het gebruik van oldtimers auto's mogelijk.

De industrie wordt hierbij bij voorkeur via samenwerking en maximale stimulans verleid om deze transitie versneld in te zetten, maar desnoods via wetgeving gedwongen. De technieken zijn er reeds en dienen verder doorontwikkeld en toegepast te worden in de diverse gemotoriseerde voertuigen (auto's, vrachtauto's, bussen, schepen en vliegtuigen). Tevens kan hierbij een technologische slag worden gemaakt in het realiseren van geluidsreductie en verhogen van de verkeersveiligheid van deze voertuigen.

Waardetoekenning

De benodigde infrastructuur voor mobiliteit vormt een traditionele basisvoorziening die wij zien als een zorg van de overheid. De basis op orde betekent hier dat dit besef terug moet komen. Infrastructuur wordt nu vaak alleen als kostenpost gezien. De wegenaanleg staat als uitgave vermeld maar de intrinsieke waarde van infrastructuur wordt momenteel door geen enkele overheid op de balans gezet. Terwijl door de aanleg van infrastructuur waarde aan Nederland wordt toegevoegd. Door deze waarde wel op de balans zichtbaar te maken, wordt het probleem ondervangen dat de meerkosten voor het omleggen of verdiepen van infrastructuur niet wegbezuinigd hoeft te worden, omdat de meerkosten als te hoog worden bestempeld cq hiervoor geen budget is. Het sparen van onze natuurlijke omgeving heeft immers intrinsieke waarde, en daarvoor mag de monetaire financiering ingezet worden.

Infrastructuur kan dan weer als een duurzame structuurversterking voor welvaart en welzijn gezien worden. Dit levert tevens werkgelegenheid op.

Het toepassen van innovatieve (duurzame) technieken bij realisatie en onderhoud van de infrastructuur zien wij hierbij uiteraard als een vanzelfsprekende ontwikkeling, die wij maximaal willen stimuleren.

De huidige praktijk is dat het vooral gaat om het onderhouden van de huidige infrastructuur en dat dit zo zuinig mogelijk gebeurd. Het bestaat vooral uit het oplossen van (economische) (capaciteits-)knelpunten die vaak onevenredig in het voordeel van de Randstad zijn. Het echt investeren in OV- en (snel)fiets-infrastructuur wordt daarbij genegeerd. Wij moeten aan (multimodale) mobiliteit en infrastructuur echte waarde toe kennen met de daarbij gepaard gaande grote kansen voor innovatieve ontwikkelingen die duurzame welvaart en welzijn voor inwoners in geheel Nederland ten goede kan komen.

Maatregelen

- De stop-and-go systemen in auto's verminderen brandstof en uitlaatgassen. Maar onze verkeerslichten houden daar geen rekening mee. Daarom pleit de Vrijzinnige Partij voor het invoeren van "oranje-licht eerst en dan groen-licht" . Dit is ook van belang vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid.
- Met de betaling van de belasting bij de koop van de auto is de basis voor het kunnen gebruiken van de wegen gelegd. De uit de hand gelopen gedifferentieerde autobelastingen (Wegenbelasting, BPM, bijtellingen) moeten worden afgeschaft. Belasting kan dan budgettair neutraal geïnd worden via een kilometerteller-heffing. Dit is een vlakke heffing per categorie personenauto's, bedrijfsauto's en vrachtwagens. Degenen die het meeste rijden en het meest vervuilen betalen dan meer "auto"-belasting. De transitie naar elektrisch/emissieloos rijden wordt bevorderd door een eenmalige fossiele brandstofheffing voor diesel en benzine auto's

Het openbaar vervoer dient weer een basisvoorziening te worden, onderdeel van de basis op orde, waarbij klantvriendelijkheid een hoge prioriteit krijgt. Eerste verbeterpunten:

- afschaffing van de borg die openbaar vervoerbedrijven standaard afschrijven en pas later terug betalen.
- afschaffing van de toeslag die betaald moet worden bij kaartjes aankoop bij een NS loket. zoals reeds door het kabinet en Kamer besloten is, moeten de komende jaren alle treinen daadwerkelijk toiletten hebben.
- keuzevrijheid om al dan niet blootgesteld te worden aan de (extra) Wifi belasting in de trein door WiFi slechts gedeeltelijk in de Intercity-trein beschikbaar te stellen.
- het gebruik van de OV-chipkaart moet uitsluitend gebeuren op basis van vrijwilligheid Losse kaartjes en papieren abonnementen horen ook mogelijk te blijven.

35. Energie

Door te investeren in nieuwe rendabele energiebronnen en energiebesparende technieken streven wij naar vermindering en verduurzaming van onze energiebehoefte om zo minder afhankelijk te zijn van fossiele brandstoffen. De transitie in het energiebeleid moet gericht zijn op spreiding over meerdere hulpbronnen (diversificatie) om zo continuïteit van levering te waarborgen tegen een aanvaardbare prijs en zonder ecologische overbelasting.

Hiervoor moeten de kolencentrales uitgefaseerd worden en de in het Verdrag van Kyoto vastgestelde doelstelling van CO2-uitstoot worden gehaald. Wij zijn tegen kernenergie vanwege de ernstige gevolgen, wanneer er iets mis gaat, en vanwege het gegeven dat volgende generaties met het kernafval opgescheept blijven zitten. Wij zien schaliegas niet als een realistische energiebron. Wij voeren bovendien een terughoudend beleid voor geo-engineering, omdat het tot grote verstoringen in de aarde kan leiden. Er zal strikt getoetst moeten worden op het voorkomen van negatieve effecten vóór dat hier vergunning voor mag worden afgegeven.

Vanuit onze leefomgeving hebben we de onuitputtelijk beschikking over water, zon, wind, biomassa en aardwarmte.

De Vrijzinnige Partij wil in deze duurzame energiebronnen investeren. Innovaties en verdere wetenschappelijke ontwikkelingen specifiek aangaande deze energiebronnen worden door ons ondersteund. Hernieuwbare energieprojecten zoals windparken moeten in balans zijn met het landschap en met de kosten en opbrengsten. Wat betreft het reduceren van CO2 willen we inzetten op gerichtere energiebesparingen door het bedrijfsleven en transportsector, maar ook creatieve natuurlijke oplossingen zoals CO2-opvang in humus.

Energieopwekking vindt idealiter daar plaats waar die energie nodig is. Daarom stimuleert de Vrijzinnige Partij het decentraal opwekken van energie door middel van lokale energiecoöperaties. Ook het opwekken van energie voor eigen gebruik – bijvoorbeeld door het plaatsen van zonnepanelen op het dak van de eigen woning – moet in toenemende mate gestimuleerd worden. De overheid kan hierin steunen door doelstellingen te verschuiven van

‘energie neutraal’ naar ‘energie positief’, door ervoor te zorgen dat het transport van energie- zo optimaal mogelijk verloopt, door ervoor te zorgen dat wijken voorzien worden van betaalbare stadsverwarming, door te organiseren dat het mogelijk en rendabel wordt om energie terug te leveren, en ten slotte door lokale initiatieven voor energieopwekking voortaan te subsidiëren. Het Rijk moet een voorbeeldfunctie in decentrale opwekking gaan vervullen door in al haar gebouwen alternatieve energiebronnen te gebruiken voor de energiebehoefte.

36. Wonen

Nederland is een klein, dichtbevolkt land. Inrichtingsvraagstukken - bijvoorbeeld over de overgang tussen een stad en het platteland - vragen om zorgvuldige afwegingen op Rijksniveau. De Rijksoverheid is verantwoordelijk voor de kwaliteit van de openbare ruimte, ook vanuit het perspectief van een goed landschapsbeleid. De uitvoering van beleid kan vervolgens door decentrale overheden gebeuren. Bij de bepaling van de hoogte van het Gemeente- en Provinciefonds wordt hier rekening mee gehouden.

Vrij wonen is het uitgangspunt voor de Vrijzinnige Partij. Het is vrijzinnig om het autonome individu zelf te laten kiezen op welke manier en in wat voor een soort woningen hij wil wonen.

dubbele bestemming van recreatiewoningen moet mogelijk worden. Zo kunnen bijvoorbeeld 60-plussers buiten de steden gaan wonen terwijl hun stedelijke woningen niet formeel aangehouden hoeven te worden. Deze komen hierdoor beschikbaar voor anderen zoals alleenstaanden en jonge woningzoekenden.

Steeds meer mensen zijn voor lange periode werkzaam als flexwerkers of zelfstandig ondernemer. De mogelijkheden voor hen om ook een hypothecaire lening te krijgen moet worden vergroot via de Nationale Hypotheek Garantie. Structurele kantoor- en winkelleegstand resulteert in verpaupering. De Vrijzinnige Partij pleit voor een actieve stimulering om langdurig leegstaande bedrijfspanden te bestemmen voor woningbouw of herontwikkeling door vernieuwende initiatieven. Zo worden er twee vliegen in één klap geslagen: het aanbod beschikbare woningen wordt vergroot en de leefbaarheid van het betrokken gebied gaat omhoog. Woningcoöperaties moeten gestimuleerd worden om ook voor de middeninkomens voldoende woningen te realiseren. De verhuurdersheffing moet worden afgeschaft, omdat dit een verborgen belastingheffing is die alleen maar wordt doorberekend aan de huurders. Het is namelijk altijd de huurder die er voor opdraait door huurverhogingen of verminderde dienstverlening voor de woning of woonomgeving. De Vrijzinnige Partij kiest voor een positieve inzet: kiezen voor investeren in plaats van voor afromen, en voor het gelijktijdig verlagen van de huren. De Vrijzinnige Partij wil voor alle verhuurders een verbod op het eisen van een borg die hoger is dan de huur van 1 maand. Daarnaast moet het mogelijk worden om deze borg in termijnen te betalen. Taxatierapporten moeten voortaan objectief opgesteld worden door onafhankelijke taxateurs. Het is van belang dat kopers een correct beeld gepresenteerd krijgen. Daarbij mag er geen relatie bestaan tussen de eventuele geldverstrekker en het betreffende pand.

37. Digitale vrijheid

Naast onze fysieke leefomgeving is met de komst van het internet ook een digitale leefomgeving ontstaan. Mensen surfen op het internet, kopen via het internet, hebben contact met elkaar via het internet, enzovoort. De Vrijzinnige Partij ziet het internet als een basisvoorziening net zoals de autowegen. Internet moet daarom gratis worden en voor iedereen toegankelijk. Alleen voor het gebruik zou voortaan betaald moeten worden.

Keerzijde van deze digitale snelweg is dat de privacy van het individu volledig is ondermijnd.

Voor vrijzinnigen kan nooit het uitgangspunt zijn dat: "als je toch niets te verbergen hebt, mag iedereen inclusief de overheid alles van je weten." We moeten terug naar de basis: de vrije mens moet eigenaar worden van zijn domein en dus ook de digitale variant hiervan. Voorbeelden hiervan zijn eigen persoonsnummers, net-neutraliteit, recht op veiligheid van digitale overheidsdiensten, DigiD, persoonsgegevens, eigendom van informatie, digitaal patiënten dossier (LSP), digitale belastingdienst met de berichtenbox. Het idee "Big brother is watching you" moet 180 graden gedraaid worden. Vrije mensen houden de overheid in de gaten in plaats van andersom: we werken daarom aan OpenData, OpenOverheid, we steunen verder ook Transparancy initiatieven en willen The Dark Web ontsluiten.

De overheid heeft wel een actieve cybersecurity-taak om hacking, phishing, malware, spyware en randsomeware te bestrijden. Nieuwe mogelijkheden in de ontwikkeling van 'Internet of Things' juichen we vanuit innovatieoogpunt toe. Wel zal dit altijd gekoppeld moeten zijn aan strikte privacy-beschermingseisen vanuit het digitaal eigenaarschap van mensen en vanuit de eisen aan de veiligheid voor de gezondheid.

IV. Rechtstaat en Democratie

38. Grondrechten

'De basis op orde' betekent dat de Vrijzinnige Partij herwaardering van ons rechtstatelijk fundament, de Grondwet, wil. Helaas hebben verstarde en populistische partijen in Nederland deze basis uit het oog verloren. Dit willen wij herstellen door te benadrukken dat de meest fundamentele randvoorwaarden de mensenrechten en de grondrechten zijn. Mensenrechten mogen niet overgedragen worden aan "populariteitswedstrijden", al helemaal niet, wanneer het gevolg is, dat er verschillende klassen binnen de samenleving ontstaan. Mensenrechten zijn er van en voor iedereen. De volksvertegenwoordiging dient het goede voorbeeld te geven in hoe met onze normen en waarden om te gaan. Het is de taak van de volksvertegenwoordiging om de emoties te vertalen naar argumenten, die vervolgens kunnen worden uitgewisseld binnen een fair debat. Het is noodzakelijk om met behulp van de aan de grondwet toetsende rechter meer duidelijkheid te verkrijgen over hoe de grondrechten zich tot elkaar verhouden, vooral wanneer ze onderling lijken te botsen. Deze duidelijkheid is nodig om te kunnen garanderen dat we in een open samenleving blijven leven. Hierdoor krijgen we een levende grondwet, die dient als basis voor ons allemaal.

De essentiële klassieke grondrechten zijn vrijheid van meningsuiting, vrijheid van geloof en levensovertuiging, vrijheid van vereniging en vergadering en het verbod op discriminatie. Binnen onze samenleving heerst momenteel de vraag: *"Welke grenzen zijn er aan de vrijheid van meningsuiting?"* Het komt vaak voor dat het principe van de vrijheid van meningsuiting er met de haren bij gesleept wordt. Er wordt naar dit grondrecht verwezen, wanneer een uiting over andere personen en groepen gaan. Oftewel: wanneer iemand iets over een ander zegt dan is het de vraag of hij in feite alles maar mag zeggen onder het motto "want er is tenslotte vrijheid van meningsuiting."

Hier dient wel een nuance in aangebracht te worden. Vrijheid van het individu staat hierin in relatie tot de ander.
Tot zover de ander in zijn waarde wordt gelaten en gegund wordt in diezelfde vrijheid te leven, dan is het grondrecht van de vrijheid van meningsuiting van toepassing. De grens ligt vanuit vrijzinnig perspectief bij belediging, laster en bedreiging.

Het gedrag dat getoond wordt, moet worden getoetst aan het principe *"of je het jezelf ook toe wenst"*. De vrijheid van meningsuiting is alleen mogelijk, wanneer er verantwoordelijkheid kan worden afgelegd over dat wat gezegd wordt en een gesprek, of zelfs het debat, over de inhoud mogelijk is.

39. Individuele rechten

Toegang tot het recht

De rechten van een ieder moeten gerespecteerd worden. Vanuit dit beginsel van rechtszekerheid biedt de overheid garanties dat dit geen loos beginsel is. Daar wordt in voorzien door het aanbieden van middelen, zoals toegankelijke rechtshulp en betaalbare rechtsbijstand. De Vrijzinnige Partij vindt dat de burger onevenredig veel inspanning moet leveren om zijn gelijk te halen en toegang te verkrijgen tot waar hij recht op heeft. Voor de mogelijkheid je gelijk te halen is het nodig dat iedereen gelijke toegang tot de rechter heeft, maar ook gelijke ondersteuning hierbij kan ontvangen. Het mag niet zo zijn dat er een tweedeling ontstaat: dat mensen die vermogend zijn, zich wel kunnen verdedigen terwijl anderen, bij wie de financiële middelen ontbreken, machteloos staan. Het is de taak van de overheid om ervoor te zorgen dat burgers een gelijke startpositie innemen, als het gaat over de toegang tot de rechtspraak. Een ieder heeft recht op verdediging, op bijstand van een advocaat, waarbij deze bijstand voor een gegarandeerd maximum vergoed (de 2000 puntenvergoeding) wordt. Vermindering van rechtsbijstand en lagere vergoedingen voor sociale advocaten die mensen met weinig geld bijstaan (de toevoegingen) wijzen wij af. Terugbrengen van het aantal vergoedingen aan advocaten is tegenstrijdig aan het beginsel van vrijheid van advocatenkeuze. Wanneer onrecht wordt aangedaan, moet het altijd mogelijk zijn om met ondersteuning van een advocaat naar eigen keuze naar de rechter te stappen.

Rechtszekerheid en wetgeving

Het is vrijzinnig om een algemene hardheidsclausule voor wetten en regelgeving op te nemen, zodat de rechter in individuele gevallen kan en mag bepalen dat wetgeving per onderwerp in dat geval te harde en onbedoelde gevolgen heeft. Iedere Nederlander krijgt het recht om in zijn/haar individuele geval de wetgeving door de rechter te laten toetsen aan de grondwet.

Gijzelingen

Ieder mens heeft het recht op vrijheid. Vrijheidsbeneming kan alleen door de overheid, nadat een rechter een veroordeling heeft uitgesproken. Mensen zomaar in de cel zetten, gijzeling, als incasso-middel van justitiële boetes, schaffen wij af. Het middel "gijzeling" wordt dan oneigenlijk gebruikt. Private schuldeisers kunnen immers niet iemand gijzelen zonder tussenkomst van de rechter.

De levenslang straf

Tot levenslang veroordeelde misdadigers dienen hun straf uit te zitten met daarbij perspectief op mogelijke vrijlating als gevolg van goed gedrag en het tonen van een oprechte spijtbetuiging van de door hen gepleegde daden, met de garantie voor een goede terugkeer in de samenleving.

Omdat gratieverzoeken de afgelopen dertig jaar niet meer zijn ingewilligd is de kans op terugkeer naar de samenleving, terugkeer naar vrijheid voor levenslang gestraften momenteel nihil. In lijn met de opvatting van het Europese Hof van de Rechten van de Mens én in lijn met de opvattingen binnen de Nederlandse rechtspraak is het van belang om ook deze veroordeelden een reëel perspectief te bieden. Géén enkel perspectief is immers onmenselijk en bovendien schuif je hiermee de mogelijkheid tot ontwikkeling en voortschrijdend inzicht bij mensen – en dus ook bij levenslanggestraften – helemaal van tafel. Derhalve pleit de Vrijzinnige Partij ervoor om deze gedetineerden voortaan door middel van een rechterlijke toets het uitzicht te geven op een mogelijk toekomstige voorwaardelijke invrijheidstelling na 25 jaar.

40. Het rechtssysteem

In Nederland kennen we een rechtssysteem dat verschillende taken onderscheidt. De Politie draagt de verantwoordelijkheid voor handhaving en opsporing en heeft daarnaast nog verschillende civiele taken. Het Openbaar Ministerie stelt strafrechtelijke vervolging in, de

Rechter spreekt recht. De Vrijzinnige Partij wil meer investeren, per jaar € 100 miljoen, in Justitie en Politie. Uitgangspunt is dat Politie en Justitie open, daadkrachtig, efficiënt en fair te werk gaan. Misdaden worden bestraft of idealiter zelfs voorkomen. De mensen mogen er van uitgaan dat indien ze verdachte zijn, worden zij behandeld met te allen tijde respect voor de grondrechten en mensenrechten, zoals deze verwoord zijn in de Grondwet, het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) en het Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (IVBPR).

Voor de Vrijzinnige Partij betekent dit, dat de overheid het justitiële systeem verbetert;

- door meer opleiding, verjonging en diversiteit in het personeelsbeleid mogelijk maken
- mensen inzetten naar hun talenten en vermindering van werkdruk
- door verruiming van de capaciteit willen wij een vermindering van de "onrust in de samenleving". Het uitgangspunt "meer politie op straat" zal burgers meer vertrouwen geven.
- de roofbouw als gevolg van jarenlange opgestapelde bezuinigingen en achterstallig technologische ontwikkeling moet teniet worden gedaan;
- verbeteren van de aansluiting van de zorgketen met de strafketen zodat beter omgegaan kan worden met de zwakkeren in de samenleving, zoals "verwarde mensen".

De politie en de krijgsmacht hebben in onze rechtstaat het geweldsmonopolie. Hun inzet dient derhalve verantwoordelijk te gebeuren. Er is geen ruimte voor het vergoelijken van menselijke fouten. Het in standhouden van een cultuur, waarin mensen elkaar geen feedback geven en waarin alleen verantwoording aan zichzelf afgelegd wordt, is ontoelaatbaar. Transparantie wordt door de Vrijzinnige Partij in dit kader essentieel geacht.

Vanuit de gedachte dat de overheid exclusief gelegitimeerd het geweldsmonopolie heeft, worden in één ministerie de taken en "Politie" en "Defensie" ondergebracht. Dit wordt een nieuw ministerie van Vrede en Veiligheid. De organisatie en grondslagen van recht horen daarvan gescheiden te zijn. Vervolgens is er dan weer een zelfstandig ministerie van Justitie.

Iedere vorm van corruptie moet worden bestreden en de schijn van, of mogelijkheden tot, moet worden beperkt. Corruptie is meer dan omkoping, druk uitoefenen en vriendjespolitiek. Als wetgever bestaat er namelijk de mogelijkheid om discutabel handelen legaal te maken. Te allen tijde moet het mogelijk zijn dat iedereen ter verantwoording kan worden geroepen. Niemand, dus ook niet degenen die in overheidsdienst werken, staat boven de wet. Iedereen die werkzaam is bij of voor de overheid zoals de leden van de Staten-Generaal, de ministers en de staatssecretarissen en ook alle ambtenaren zouden vervolgd moeten kunnen worden voor ambtsmisdrijven.

Meer waarborgen zullen getroffen moeten worden om (semi)-overheidsinstanties te behoeden voor belangenverstrengeling zoals de Gezondheidsraad, de Voedsel en Waren Autoriteit en het Voedingscentrum.

Klokkenluiders moeten beschermd worden door het goed op zetten van het nieuwe Huis voor Klokkenluiders. Toezicht op het functioneren van dit Huis voor Klokkenluiders blijft nodig.

41. Wetgevingsproces

De wetgever (de Staten-Generaal en regering samen) maakt de wetten. Het rechterlijk apparaat toetst aan die wetten. De regering is verantwoordelijk voor de naleving van de wetten. Deze driedeling komt voort uit de Trias Politica. Deze leer is alleen nooit volledig geïmplementeerd in Nederland. Het is vrijzinnig om vanuit de basis van deze principes een volledige scheiding na te streven om vervolgens vanuit die verschillende onafhankelijke posities wederzijdse controle uit te oefenen. Wij herkennen naast dit systeem andere machten die lang uit het zicht zijn gebleven: in overleg- en adviesorganen, academische vorming, het bankwezen, de lobby van onder andere multinationals en de mediacratie.

Ieder heeft zijn of haar eigen verantwoordelijkheid, taak, invloed en wisselwerking met de drie klassieke machten. In de scheiding van alle machten is transparantie de eerste stap om verstrengeling van belangen te voorkomen.

Binnen een rechtstaat dient de rechtspraak onafhankelijk te zijn. Daarom gaan politieke meningen nooit samen met uitspraken. Rechters worden nooit door politici benoemd of ontslagen. Daar moeten we voor blijven staan. Wij vinden het een slechte zaak dat de rechter beperkt wordt door het verbod om wetgeving te toetsen aan de grondwet. (artikel 120 Grondwet). Het is vrijzinnig om toetsingsrecht te realiseren. Toetsingsrecht bestaat uit het schrappen van het toetsingsverbod, invoeren van een beperkingssystematiek, een constitutionele toets en een hardheidsclausule.

De toetsing wordt uitgewerkt in wetgeving en overgedragen aan een nieuw op te richten Constitutioneel Hof. Daardoor ontstaat het vrijzinnig perspectief dat beide Kamers der Staten-Generaal worden samengevoegd. De noodzaak en het bestaansrecht van de Eerste Kamer der Staten-Generaal als "waakhond" tegen onbezonnen wetgeving is dan komen te vervallen.

42. Democratie

Bestuurlijke inrichting

Het is vrijzinnig om na te denken over de manier waarop de overheid haar burgers de mogelijkheden kan verschaffen om op democratische wijze inspraak te hebben in en controle uit te oefenen op het beleid. Het toegankelijkst en het meeste inzichtelijk voor de burger zijn de gemeente en de Tweede Kamer. De afstand van de burger tot de provincie, waterschappen en diverse regionale/lokale uitvoeringsorganen is zo groot, dat het nog maar de vraag is of deze nog wel een terechte democratische legitimiteit genieten. Wij stellen het bestaansrecht van deze bestuurlijke tussenlagen ter discussie en willen derhalve het gesprek aan gaan over hoe de taken het beste herverdeeld kunnen worden.

De uitvoering van taken gericht op de directe leefomgeving van burgers moet worden verplaatst naar niet-partijpolitiek samengestelde wijk- en dorpsraden als burgerregieraad. Burgerparticipatie, burgerinitiatief en directe-democratie zijn de belangrijkste principes waarlangs deze raden dienen te functioneren. Zo wordt de medezeggenschap op de persoonlijke ruimte vergroot.

Politieke benoemingen

De benoeming van voorzitters van decentrale overheden, zoals burgemeesters en commissarissen van de Koning door de Kroon, zal afgeschaft worden. Als voorzitter binnen de uitvoerende macht zullen zij verkozen worden door de gekozen volksvertegenwoordigers.

Deze voorzitters zullen vervolgens op basis van de vertrouwensregel door diezelfde volksvertegenwoordigers gecontroleerd worden.

Het is vrijzinnig om te stellen dat zolang politieke benoemingen nog plaatsvinden iedere procedure voor een benoeming ongeldig is wanneer deze niet voldoet aan artikel 3 van de Grondwet: “Alle Nederlanders zijn op gelijke voet in openbare dienst benoembaar.”

Representatieve democratie

Versterking van onze democratie moet worden gezocht in de verbetering van de representatie door de volksvertegenwoordigers. Om hen democratische verantwoording af te laten blijven leggen, zou de benoemingsperiode verkort moeten worden van 4 jaar naar 2 jaar, waarna verkiezingen plaatsvinden. De volksvertegenwoordiging vertegenwoordigt het hele Nederlandse volk (art 50 Grondwet). Dat impliceert dat de volksvertegenwoordiging een afspiegeling moet zijn van de bevolking van Nederland. De helft van het volk is vrouw, dus zou ook de helft van de volksvertegenwoordigers vrouw kunnen zijn. Om diversiteit te vergroten kiest de Vrijzinnige Partij voor het versterken van voorkeurstemmen. Daardoor kan iedereen door de partij-bepaalde volgorde heen van de kandidatenlijsten naar boven komen. Om de positie van individuele volksvertegenwoordigers te versterken zal iedereen die verkozen is en plaats neemt op een zetel in een volksvertegenwoordiging een gelijkwaardig wettelijk gegarandeerde individuele financiële en materiële ondersteuning krijgen. Fractievorming moet gestimuleerd worden en de “dictatuur door partijdiscipline” wordt tegengegaan. Alle Kamerleden zijn gelijk en krijgen gelijke ondersteuning zodat er geen tweede rangsvolksvertegenwoordigers kunnen komen.

Referendum

Het referendum is vanuit vrijzinnige perspectief gezien een prima mogelijkheid om mensen direct bij de politieke besluitvorming te betrekken. Wij kiezen daarbij echter voor een echt referendum en geen schijnreferendum dat slechts raadgevend is en waar vervolgens maanden gedraald wordt over de uitslag. Een uitslag is een uitslag ongeacht of die “past” of niet. Daar houden we ons dan aan.

Wil een referendum geen volksverlakkerij zijn, dan moet het onderwerp van een referendum eenduidig zijn en daardoor geschikt zijn voor een referendum. Zo kan ook de invoering van een referendum waarbij, zonder dat er al een wet is, gestemd wordt over een concreet nationaal, provinciaal of gemeentelijk onderwerp de betrokkenheid van mensen bij dat onderwerp vergroten. Wel vinden wij, dat de volksvertegenwoordiging (Tweede Kamer, Provinciale Staten, Gemeenteraad) eerst een afweging voor een keuze moet maken.

Deze afweging, dat nog geen besluit is om al dan niet te corrigeren, kan dan onderdeel zijn van de discussie over het onderwerp van het referendum.

Spreekrecht voor burgers in de Tweede Kamer

Betrokkenheid van burgers bij de politiek wordt bevorderd door een burger elke Kamervergaderdag het parlement te laten openen met een bijdrage van 5 minuten over een voor die dag geagendeerd onderwerp.

Koningschap

Het is niet vanzelfsprekend dat het land Nederland, ontstaan vanuit een republiek, een koning heeft. Het koningschap is een privilege gegund aan een persoon geboren in een specifieke familie. Ieder mens dient als gelijk te worden behandeld door de wet. Daarom dienen de grondwetsartikelen betreffende de persoon van de Koning worden verplaatst naar een wet die 'het staatshoofd regelt'. De Vrijzinnige Partij geeft de voorkeur aan een ceremonieel koningschap boven een gekozen presidentieel systeem, omdat een gekozen president niet past in ons systeem met de vertrouwensregel tussen ministers en volksvertegenwoordiging. Om de legitimatie te versterken wordt eens in de 12 jaar over het koningschap een verkiezing of referendum gehouden.

Subsidie voor lokale politieke partijen

Het functioneren van onze democratie wordt ondersteund door subsidie aan landelijk verkozen politieke partijen. Als deze subsidie gegeven wordt, is het niet te verdedigen dat vervolgens lokale partijen met volksvertegenwoordigers in (deel)gemeenteraden niet in aanmerking komen voor financiële ondersteuning. De gemeenteraden bestaan op dit moment voor 33 % uit raadsleden van lokale partijen. Ook deze partijen dragen bij aan een goed functionerende democratie en dienen dan ook vanuit het gelijkheidsbeginsel net als de landelijke partijen subsidie te krijgen.

Caribisch Nederland

Caribisch Nederland (Bonaire, St.-Eustatius en Saba) heeft ook recht om democratische legitimiteit te geven aan de Eerste Kamer der Staten-Generaal. Als gevolg van een weeffout ontbreekt dat recht momenteel. De Vrijzinnige Partij is voorstander van de oprichting van een Caribisch kiescollege. Ook Nederlanders in het buitenland, die via brief/internet stemmen, moeten de mogelijkheid krijgen via dit nieuw te vormen Kiescollege betrokkenheid bij de samenstelling van de Eerste Kamer te krijgen.

V. Internationaal en Vrede

43. Globalisering en handelsverdragen

Globalisering is een proces van economische, politieke en culturele integratie dat schaalvoordelen en vermindering van ongelijkheden met zich mee kan brengen. De Vrijzinnige politiek is in haar aard internationaal georiënteerd op de "global village". Vrije mensen, vrije volken staan centraal. Naties kunnen ondersteunend zijn voor identiteit, maar zouden nooit als repressief machtssysteem mogen functioneren. Economische, klimatologische en veiligheidsvraagstukken kunnen uiteindelijk alleen op mondiaal niveau opgelost worden.

Vrije wereldhandel- en kapitaalstromen geven idealiter kansen op duurzame welvaartsgroei voor alle wereldburgers. Maar de basis op orde betekent dat ongebreidelde vergaande globalisering - als een "rush to the bottom" op het gebied van arbeidsvoorwaarden en het te weinig beschermen van het milieu - tegen gegaan moet worden. Daarom moeten nieuwe internationale verdragen getoetst worden aan de vrijzinnig politieke uitgangspunten van de rechtstaat en aan de vrijzinnig politieke normen op het gebied van milieu en voeding en een gezonde eerlijke concurrentie met gelijke kansen. Een verdrag mag nooit de grondrechten en mensenrechten in de verdragslanden beperken of zelfs vernietigen. Rechtsstatelijk betekent dit ook dat bedrijven nooit staten (overheden) aansprakelijk kunnen stellen voor verlies van inkomsten door nieuwe wet- en regelgeving.

44. Europese samenwerking

Samenwerken is vanuit vrijzinnig denken noodzakelijk voor vrede en welvaart. De Vrijzinnige Partij kiest voor een Europese Unie, gebouwd op democratische uitgangspunten en het subsidiariteitsbeginsel. Vrijzinnige politiek gaat uit van een goede balans.

De huidige onbalans binnen de Europese Unie leidt tot verlies van vertrouwen, zoals in de Brexit-discussie naar voren kwam. Hierdoor dreigt in toenemende mate de neiging het kind met het badwater te willen weggooien te winnen. Daarvoor moeten we oppassen, want er is door de Europese samenwerking ook veel bereikt. Ook de "EU-basis op orde" is onze inzet: stel enkel regelgeving op EU-niveau op als dit doeltreffender is dan wanneer de landen dit afzonderlijk doen. Deelname aan de Euro leidt tot rechten en plichten voor alle deelnemende landen. Als een land herhaaldelijk niet aan haar plichten voldoet, is opschorting van deelname aan de orde. Als monetair zwakke landen niet geschorst kunnen worden, moet een eigen monetaire koers met onder andere Duitsland en de noordelijke landen mogelijk worden.

De Vrijzinnige Partij sluit zich aan bij de grondgedachte van de Democracy in Europe Movement (DiEM 2025). Zonder vergaande democratisering van de Europese Unie zal de Unie uiteenvallen. Internationaal georiënteerde vrijzinnige politiek richt zich op wereldvrede en ziet derhalve geen enkele oplossing in het uiteen vallen van de Europese Unie. Het ontkennen van het bestaan van Europa is als het ontkennen van Nederland als land. Het Europees-zijn is een feit, het Europees-worden doen we vanuit democratische samenwerking. Democratisering betekent veel meer bevoegdheden aan het Europees Parlement toekennen om de Europese Commissie te sturen en te controleren. Dat vraagt tegelijkertijd ook om een verbetering van de legitimatie van het Europees Parlement en om het principe van '*checks and balances'* te brengen door middel van een versterking van de rol van de nationale parlementen in de Europese wetgevingstrajecten. De doorwerkende macht van de Europese Raad en de Raad van Ministers is te groot en daardoor oncontroleerbaar geworden. De democratische beïnvloeding van deze bestuurslaag, zoals die van iedere bestuurslaag verwacht mag worden, is nagenoeg afwezig. De Vrijzinnige Partij wil het systeem van binnenuit verbeteren. Open staan voor nieuwe wegen, wanneer oude wegen niet begaanbaar blijken, is daarin leidraad.

45. Lobby

Verdragen, beleid en wetgeving komen in toenemende mate tot stand door de inzet van "specialisten uit het veld". Van multinationals tot NGO's, iedereen probeert de politiek bij te sturen, zowel in Den Haag als in Brussel. In eerste instantie klinkt dit bemoedigend vanuit een participatiegedachte, maar het kan desastreuze gevolgen hebben, zoals voorbeelden van biotechnologische bedrijven en de auto-industrie laten zien. Er heerst het paradigma "Geld = Macht". Lobbyisten van bedrijven en instellingen proberen met de inzet van veel middelen politici te beïnvloeden al dan niet bijgestaan door een leger van advocaten. Het is volgens de Vrijzinnige Partij de verantwoordelijkheid van de volksvertegenwoordiging om open en transparant te zijn over hun contacten met derden.

Deze openheid wordt bevorderd door een lobbyregister en continue journalistiek onderzoek. De Vrijzinnige Partij wil de basis van lobby-werkzaamheden terug brengen naar de informatievoorziening om te voorkomen dat de lobby een verborgen macht blijft, die de balans van onafhankelijkheid verstoort.

46. Vrede en veiligheid

De vrijzinnige politiek streeft naar internationale vrede. Enkel de inzet van geweld heeft nooit tot vrede geleid. Daarom kiest de Vrijzinnige Partij voor een conflictvoorkomende opstelling gericht op lokale economische versterking als de beste manier om in vrede te leven. Het Nederlandse ontwikkelings-, vredes- en veiligheidsbeleid dient alleen plaats te vinden in internationaal verband als onderdeel van de Europese Unie, de NAVO en de Verenigde Naties. Globalisering vraagt ook om verdergaande samenwerking in de richting van de verenigde landen van de wereld. Het Internationaal Gerechtshof is van belang om internationale stabiliteit en rechtszekerheid te bieden. Ondermijning van deze positie moet tegengegaan worden.

De effectiviteit van een krijgsmacht wordt sterk verhoogd als in Europees verband concreet militair wordt samengewerkt vanuit het perspectief van de kleine NAVO-landen. De ruggengraat van de moderne krijgsmacht wordt gevormd door goed opgeleid en geoefend personeel en door ruimte voor vrijwilligers. Daar passen geen dienstplichtigen in. Onze krijgsmacht is en wordt geen oefencentrum voor maatschappelijke problemen. Vrijzinnige politiek heeft als kernwaarde “de vrije mens”. Verplichte te werkstelling voor bijvoorbeeld jongeren is daarmee strijdig en wordt ook daarom afgewezen. De beste materialen en middelen moeten beschikbaar zijn voor de uit te voeren taken van de krijgsmacht.

Kernwapens worden door ons afgewezen, omdat deze leiden tot ultieme vernietiging en daardoor geen vrede brengen. De gevolgen van de toepassing van deze wapens worden nog generaties later ervaren. Het is ons streven om te komen tot een kernwapenvrije wereld, te beginnen in Nederland.

Vrede betekent ook vrede hebben met het verleden. Misdaden tegen de mensheid zullen erkend moeten worden. De Vrijzinnige Partij ziet in dat kader ook de moord op het Armeense volk door het Osmaanse bewind in 1915 als genocide en wijst de afzwakking van deze volkerenmoord tot “de Armeense kwestie” af.

47. Nasleep van oorlog

Wereldwijd liggen in voormalige conflictgebieden nog miljoenen onontplofte explosieven, die opgeruimd moeten worden. Mijnruiming is echter een riskante en zeer tijdrovende bezigheid, welke slechts langzaam vordert en veel geld kost. Het produceren van een landmijn kost ongeveer één dollar, maar als deze mijn eenmaal geplaatst is, kost het ongeveer duizend dollar om hem weer te vinden en te ontmantelen. In 2005 werd er wereldwijd 376 miljoen dollar aan mijnruiming besteed, waarmee 740 vierkante kilometer werd ontmijnd. Het is de politiek, die besluit om wapens in te zetten. Vervolgens blijft de leverancier wel productverantwoordelijk. Het is dan onacceptabel dat de wapenindustrie wel de lusten, maar niet de lasten draagt van de verkoop van hun producten. De Vrijzinnige Partij pleit er voor, dat alle kosten, opruimen van explosieven, verwondingen, verwoestingen en psychische schades, die voortvloeien uit oorlog verhaald kunnen worden tot 100 jaar na dato op de wapenindustrie, de verantwoordelijke landen en de bedrijven en organisaties die daaraan meegewerkt hebben.

48. Ontwikkelingssamenwerking

De gedachte “geef een vis en een hongerig mens zal eten; geef een hengel en men zal nooit meer honger lijden” staat voor de Vrijzinnige Partij centraal in het beleid met betrekking tot ontwikkelingssamenwerking. Ontwikkelingshulp is goed bedoelde inmenging in andere landen, die hier zelf om vragen. De voornaamste reden is het andere land te helpen met waarborgen van de mensenrechten. Vooral het recht op voedsel en water en het recht op veiligheid zou van toepassing moeten zijn op de hulp die Nederland biedt. Nederland heeft vooral veel te bieden op het gebied van watermanagement, voedselproductie en innovatie op het gebied van energie uit zon en wind.

Ontwikkelingslanden krijgen al jaren financiële steun. Door corruptie is het maar sterk de vraag of de betrokken bevolking hier daadwerkelijk voordeel van heeft gehad. Daarom kiest de Vrijzinnige Partij voor directe investeringsstimulering door specifieke bedrijven en non-gouvernementele organisaties, welke gericht zijn op onderwijs en de ontwikkeling van de eigen kracht van de lokale bevolking in de ontwikkelingsgebieden. Financiële injecties in overheden willen wij verminderen en afbouwen. Veranderingen binnen de manier waarop ontwikkelingshulp wordt aangewend mag niet ten koste van de lokale bevolking gaan. Nederland dient ook voorzichtig om te gaan met de import van grondstoffen vanuit deze economisch zwakke landen en de export van hulpgoederen naar deze landen. Voor de lokale bevolking moet de mogelijkheid blijven bestaan dat zij duurzaam in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien.

49. Migranten en vluchtelingen

De Vrijzinnige Partij kiest voor een open samenleving waarin we borg staan voor de al eeuwenlange bestaande multiculturele verschillen. Altijd heeft Nederland ook mensen van buiten Nederland een veilige plek gegeven. Wij geven mensen ook nu de mogelijkheid om hier te komen bijdragen aan de toekomst van Nederland. Culturele en geloofsverschillen horen in een open en vrije samenleving. Wederzijdse acceptatie en erkenning van pluriformiteit is fundamenteel voor een evenwichtige, veilige samenleving.

Wij helpen door vluchtelingen van oorlog en terroristisch geweld op te vangen in de eigen regio, om verregaande ontheemding en ontwrichting te voorkomen. Hiervoor bieden wij humanitaire steun georganiseerd vanuit internationale samenwerking. De kosten voor opvang mogen niet ten koste van onze inzet voor ontwikkelingshulp gaan.

Vrijzinnige politiek gaat uit van wederkerigheid: iedereen die welkom wenst te zijn in Nederland hoort zich in te zetten voor deelname aan onze samenleving. We pleiten voor herijking van het mislukte inburgeringsbeleid, waarbij, onder het mom van de eigen verantwoordelijkheid, een asielzoeker aan zijn lot overgelaten wordt. Wij kiezen voor een actieve ondersteuning, zodat eigen verantwoordelijkheid daadwerkelijk waargemaakt kan worden. Deze ondersteuning betekent ook er voor zorgen dat asielzoekers de Nederlandse en/of Friese taal voldoende beheersen. De basis voor acceptatie van de Nederlandse rechtsnormen moet worden gelegd. Dit zal, toetsbaar, verplicht worden gesteld voor iedereen die zich hier blijvend wil vestigen en het Nederlanderschap wenst. Actieve ondersteuning betekent ook het invoeren van een inburgeringsvoorschot naast de huidige asielzoekersverstrekking. Dat is een door de overheid verstrekt lening tegen 0% rente die vervolgens door de nieuwe Nederlandse ingezetenen naar financiële draagkracht terugbetaald dient te worden.

Kiezen voor een nieuwe, veilige toekomst in Nederland, betekent ook investeren in jezelf. Na het verkrijgen van de definitieve verblijfsvergunning krijgt de migrant ook het basisinkomen.

Een vluchteling die asiel aanvraagt, heeft recht op een toelatingsprocedure die zo kort mogelijk is. Groepsgewijs kunnen deze waar mogelijk verder worden ingekort in het geval gevlucht wordt voor oorlogsgeweld. Voor vluchtelingen die aantoonbaar gevaar op vervolging lopen vanwege hun geloof of politieke overtuiging of seksuele voorkeur is altijd plaats. Binnen drie jaar dient de overheid uitsluitsel te hebben gegeven over de verblijfstatus. Alleen op humanitaire en ethische gronden mag deze periode worden verlengd door de rechter. Het aanvragen van het Nederlanderschap moet binnen de termijn van 5 jaar legaal in Nederland wonen mogelijk blijven.

Mensen die de mensenrechten hebben geschonden, worden door het Internationaal Gerechtshof vervolgd met onder andere uiteindelijk het gevolg niet in Nederland te worden toegelaten.
Bij overige wetsovertredingen worden vluchtelingen regulier vervolgd en kan bij zware misdrijven het ontnemen van de tijdelijke verblijfstatus één van de strafmaten zijn.

Mensen kunnen ook om puur economische redenen hier komen. Voor deze mensen gelden de reguliere strenge en rechtvaardige procedures en voorwaarden, zoals de 30% regeling voor kennismigranten en de huidige mogelijkheden voor het verkrijgen van een verblijfs- en werkvergunning. Zij zijn de gast van en vallen veelal onder de verantwoordelijkheid van diegene die ze heeft uitgenodigd, bijvoorbeeld een bedrijf dat migranten werk verschaft. Economisch gedreven migratie heeft als kenmerk dat de meesten hun werk volgen en weer vertrekken als er elders werk is. Daarnaast is het beter om economisch gedreven vluchtelingen preventief tegen te houden, dan via uitzetting te laten terugkeren.

("Iedereen is van de wereld, en de wereld is van iedereen." Thé Lau)

Bijlage 1 Financiering Basisinkomen

Bij een richtinggevend bedrag van € 800 per persoon per maand geeft dit indicatieve dekkingsoverzicht een beeld hoe financiering mogelijk zou kunnen zijn.

bedragen x 1 miljard euro

Kosten invoering	*Basisinkomen*
13,5 miljoen mensen (iedereen boven 18 jaar) * € 9600 basisinkomen per jaar, wordt door middel van een maandelijkse uitkering aan iedereen uitbetaald.	***€ 129,600***
Dekking invoering	*Basisinkomen*
A. Inkomen en belastingen particulieren	
Vervallen van de Bijstand	€ 8,600
Vervangen AOW (€ 35,2 miljard totaal aow - € 5,7 miljard compensatie alleenstaanden)	€ 29,50
Vervangen ANW uitkering nabestaanden tot hoogte OBI 36000 mensen	€ 0,290
Besparing arbeidsongeschiktheidsuitkeringen minus basisinkomen € 10 mld minus basisinkomen voor 810.000 mensen	€ 7,778
Besparing WW.€ 6 mld minus basisinkomen voor 430.000 mensen	€ 4,128
Vervallen studievoorschot en basisbeurs meerderjarige MBO studenten	€ 0,300
Gedetineerden betalen het basisinkomen als eigen bijdrage 10.000 mensen	€ 0,096
Omzetting belastingschijven naar 37%, 40%, 45%, 55% en 65% en aan de hand daarvan schijf verlengen/verkorten.	€ 13,40
Vervallen alle kortingen: algemene heffingskorting, arbeidskorting, inkomensafhankelijke combinatiekorting, ouderenkorting, alleenstaande ouderenkorting. Om werken lonend te maken wel een arbeidskorting van 2400 euro.	€ 25,00
Hoge Btw naar 23% (Scandinavisch niveau)	€ 3,910
Lage btw naar 7 % (Duits niveau)	€ 0,793
Besparen kinderopvangtoeslag ivm verlaagde arbeidsparticipatie	€ 0,200
Eenmalige extra korting op het aftrektarief van de hypotheekrenteaftrek naar 35% effect structureel Aftoppen hypotheekrenteaftrek met overgangsperiode voor bestaande hypotheken	€ 4,000
Harmoniseren vermogenstoets toeslagen	€ 0,500
Vervallen giftenaftrek en dan BTW compensatie ANBI-instellingen (20 milj)	€ 0,300
SZW: OBI vervangt IOAZ, BBZ	€ 0,060
Vermogensaanwasbelasting	€ 2,700
Vereenvoudiging vervallen aftrek specifieke zorgkosten	€ 0,400
Totaal particulieren	**€101,955**
B. Inkomen en belastingen bedrijven	
Afschaffen Vamil	€ 0,040
Invoeren maximum grondslag waarop de 30%-regeling kan worden toegepast	€ 0,187
Afschaffen subsidie bijstook biomassa	€ 0,300
Financiële transactiebelasting (FTT)	€ 1,800
Maatregelen BEPS/ATAD (tegengaan belastingontwijking)	€ 0,700
Deels afschaffen vrijstelling energiebelasting gebruik gas in wkk-installaties	€ 0,200
Verhoging energiebelasting bedrijven	€ 0,300
EZ: herprioritering onderzoek en innovatie WBSO en innovatiebox (boven 100.000 halvering subsidie. Grens 400 uur ZZP, tweede schijf halveren)	€ 0,493
Afbouwen landbouwvrijstelling IB/VPB	€ 0,472
Afschaffen loonkostenvoordeel LKV	€ 0,297
Vervangen starters en meewerkaftrek door OBI	€ 0,220
Vervangen zelfstandige aftrek door OBI	€ 2,340
Verhoging VPB belasting van beide schijven met 2 %	€ 1,440
Automatiseringsbelasting gedifferentieerd naar grootte bedrijf. Gemiddeld € 275 per bedrijf * 1,5mln bedrijven	€ 0,450
Totaal bedrijven	**€ 9,239**

C. Uitgaven en inkomsten overheden overig

Overbodig geworden regelingen tbv banencreatie of mensen aan het werk helpen. Bijvoorbeeld sectorplannen, actieplan 50+ etcetera	€ 0,600
Overbodig worden van reïntegratiebudget gemeenten en UWV door OBI	€ 1,300
Ombuigingen ontwikkelingssamenwerking	€ 0,200
Legaliseren softdrugs	€ 0,175
Asiel: zelfvoorzieningssysteem voor gezinnen die niet rechtmatig in NL verblijven	€ 0,019
Efficiencykorting kleine subsidieregelingen vws	€ 0,016
Afschaffen bijzondere voorzieningen oorlogsgetroffenen	€ 0,070
Defensie: lagere norm inzetbaarheid krijgsmacht, efficiency wapensystemen	€ 0,538
Defensie: internationale samenwerking, samenvoegen landmacht en marine NL en D en andere besparingen in vermindering materieel en F-35	€ 0,547
Spoor: afschaffen nationale kop op ambitie ERTMS	€ 0,130
BZK: verambtelijking Logius (ICT)	€ 0,011
Taakstelling vermindering uitgaven Rijk Verminder subsidies: taakstelling Rijk	€ 1,860 € 0,500
Taakstelling intensiveringen	€ 0,100
Besparing UWV door versimpeling en/of afschaffing regelingen 20 % op apparaatskosten (1,9 mld totaal)	€ 0,380
Besparing Gemeentefonds omdat gemeenten geen bijstand meer hoeven uit te betalen en controleren	€ 1,580
Vervallen van apparaatskosten provincies (taken met budget naar gemeenten / rijk) Gemiddeld per provincie € 100 mln	€ 1,200
Vervallen van kosten bij DUOals gevolg van wegvallen studiefinanciering	€ 0,300 / € 0,100
Vervallen van kosten bij SVB als gevolg van wegvallen uitkeringen (m.u.v. kinderbijslag)	€ 0,300
Besparing zorgkosten (dankzij invoering basisinkomen minder stress, mensen zijn gelukkiger en daardoor minder zorgkosten. netto BKZ 68 mld*8,5%. (1)	€ 5,780
Totaal overheid	**€ 15.406**

Totaal ombuigingen particulieren (101.955), bedrijven (9.239) en overheid (15.406) ***€ 129,600***

(1) In experiment in Dauphin en Winnipeg, Manitoba, Canada daalde deze kosten met 8,5%)
(http://basicincome.org.uk/2013/08/health-forget-mincome-poverty/)

basisbronnen: Ministerie Financiën Ombuigingslijst, Sleuteltabel

Bijlage 2 Generatiebestendig pensioenstelsel

In paragraaf 3 wordt de visie van de Vrijzinnige Partij op de pensioenen gegeven. Deze visie leidt tot een generatiebestendig pensioenstelsel: goed voor de ouderen van nu en goed voor de jongeren die de ouderen van morgen zullen zijn.

Hieronder staan de tabellen met de inschatting van de benodigde vermogens van gezamenlijke pensioenfondsen indien wordt uitgegaan van een rekenrente (en daarmee minimaal fondsrendement) van 3%.

De jaarlijkse indexatie is gedurende 25 geraamd op gemiddeld 2% per jaar en gelijk verondersteld aan de inflatie. Uitgaande van het huidige vermogen van de gezamenlijke pensioenfondsen (1300 miljard euro) en een minimale aanwas bij 3% rendement per jaar gedurende de komende 25 jaar kan uit onderstaande tabellen worden afgeleid dat zelfs al zou nu reeds de dekking voor de piek aan gepensioneerden in 2041 moeten worden afgedekt, er geen probleem zou zijn.

Omschrijving	in miljard € 2016	%
Huidige vermogen gezamenlijke pensioenfondsen	**1300**	
Gerealiseerd fondsrendement ABP 1993-2015 (ABP gegevens)		7,7
idem tijdens crisisjaren 2008 - 2015 (ABP gegevens)		6,7
Aanname: indexatie=inflatie, fondsrendement 3% =rekenrente		
A 2014: 3,1 mln gepensioneerden (CBS)	27,151	
indien korting gecorrigeerd wordt met 11% dan zijn pensioenuitkeringen	30,138	
bij een jaarlijkse index van 2% gedurende 25 jaar is in 2041 benodigd	48,474	
Cummulatief benodigd over periode 2016 tot 2041 (nu in kas)	**788**	
B 2041: 4,7 mln gepensioneerden maximaal in piekjaar (CBS)		
gemiddeld aanvullend pensioen 10.500 € p jr	49,350	
indien korting gecorrigeerd wordt met 11% dan zijn pensioenuitkeringen	54,779	
bij een jaarlijkse index van 2% gedurende 25 jaar is in 2041 benodigd	88,108	
Cummulatief benodigd over periode 2016 tot 2041 (nu in kas)	**1580**	
C gemiddeld 3,8mln gepensioneerden in periode 2016 tot 2041		
gemiddeld aanvullend pensioen 10.500 € p jr	39,900	
indien korting gecorrigeerd wordt met 11% dan zijn pensioenuitkeringen	44,289	
bij een jaarlijkse index van 2% gedurende 25 jaar is in 2041 benodigd	71,236	
Cummulatief benodigd over periode 2016 tot 2041 (nu in kas)	**1278**	
Ruwe inschatting vermogensaanwas pensioenfondsen		
21,6% premie over 217 miljard loon/jr --> per jaar	46,87	
bij jaarrendement 3% --> per jaar (geen rente op rente toegepast)	39	3
aanname halvering aantal werkenden en daarmee premieinkomen:	23,436	
Aanwas vermogen gedurende 25 jaar bij 3% rendement (39+23)x25	***1550***	
bij jaarrendement 6,7% --> per jaar (geen rente op rente toegepast)	87,1	6,7
Aanwas vermogen bij 6,7 % rendement gedurende 25 jaar	***2177,5***	
bij jaarrendement 7,7% --> per jaar (geen rente op rente toegepast)	100,1	7,7
Aanwas vermogen bij 7,7 % rendement gedurende 25 jaar	***2502,5***	

Jaar/ benodigd bij	Fonds rendement 3%		
varianten in miljoen €	A	B	C
2016	48474	88108	71236
2017	46610	85542	69161
2018	44817	83050	67147
2019	43094	80631	65191
2020	41436	78283	63292
2021	39842	76003	61449
2022	38310	73789	59659
2023	36837	71640	57921
2024	35420	69553	56234
2025	34058	67527	54596
2026	32748	65561	53006
2027	31488	63651	51462
2028	30277	61797	49963
2029	29113	59997	48508
2030	27993	58250	47095
2031	26916	56553	45724
2032	25881	54906	44392
2033	24885	53307	43099
2034	23928	51754	41844
2035	23008	50247	40625
2036	22123	48783	39442
2037	21272	47362	38293
2038	20454	45983	37178
2039	19667	44644	36095
2040	18911	43343	35043
Cummulatief	787563	1580265	1277656
€ tot 2041	**788miljard**	**1580 miljard**	**1278 miljard**

Bron: Vermogensraming Raaijmakers/Wiersma

Word lid of donateur

www.vrijzinnigepartij.nl